оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

Бурят-Монголой Үнэн

эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 272 (1872)
НОЯБРИИН 18
ПЯТНИЦА
1955 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Советско-Норвежскэ коммюнике

...гиин Премьер-Министр г-н Эйнар Герхард... ...етскэ Правительствын уряалаар Москвада ...нэ оной ноябриин 10-һаа 16 хүрэтэр байгаа. ...саашадаа байха үедөө Премьер-Министр ...алинградта, Тбилисидэ болон Ленинградта ...ноябриин 22-то Норвегидээ бусаха юм.

...ер-Министр Э. Герхардсен, тэрээнтэй хамта ...ан Худалдаа наймаанай Министр А. Скауг ...а байха үедөө Советскэ гүрэнэй хүтэлбэрил... ...ябуулагшадтай уулзаа. СССР-эй Министр... Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганинтай, ...Верховно Соведэй Президиумэй Гэшүүн ...ущевтой болон СССР-эй Министрнүүдэй ...Түрүүлэгшын Нэгэдэхи Орлогшо А. И. Ми... ...лсээ хээ.

...эй үедэ болоһон хөөрэлдөөнүүдтэ норвеж... ...һаа: Худалдаа наймаанай Советник С. Сом... ..., Норвегиин Гадаадын Хэрэгүүдэй Мини... ...н Бюрогой Начальник Г. Хейберг, тэрэшэ... ...егиһээ СССР-тэ байдаг Онсо ба Бүрин эр... ...ол Э. Бродланд хабаадалсаа.

...э талаһаа: СССР-эй Гадаадын Худалдаа ...ай Министр И. Г. Кабанов, СССР-эй Гадаа... ...эгүүдэй Министрын Орлогшонор В. А. Зо... ...С. Семенов, мүн СССР-һээ Норвегидэ байдаг ...Бүрин эрхэтэ Посол Г. П. Аркадьев хөөрэл... ...абаадалсаа.

...цөөнэй үедэ советско-норвежскэ харилсаа... ...амаатай асуудалнуудаар, тэрэшэлэн хоёр ...нтересүүдтэ хамаадаха уласхоорондын за... ...ны асуудалнуудаар һанамжануud тухайгаа ...нь хэлсэһэн байха юм. СССР-эй ба Норве... ...орондо хүршэ ёһоной хани харилсаа хүг... ...э туһалхые шууд хүсэжэ байһан тухайгаа ...а элишэлэн мэдүүлээ.

...оной хоорондо экономическа холбоо бари... ...улха асуудалнууд али бүхы талаһаа зүб... ...дэ. Энэ хадаа арадуудай хоорондо амга... ...ой харилсан ажаллалгые болон үгэеэ ойл... ...е бэхижүүлхэ шухала нүхэсэл болоно бшуу. ..., советско-норвежскэ худалдаа наймаае бо... ...омическа бусад холбоо барисаа саашадань ...е хүсэжэ байһан тухайгаа элишэлэн мэдүү... байна. Тусхайлбал, хоёр ороной промыш... ...н элдэб һалбаринуудтай болон хүдөө ажа... ...илсахын тулада ажал хэрэг эрхилэгшэдэй ...эдые бэе бэедээ эльгээлсэлгэдэ туһалха ...р тала хэлсээ.

...р-Министр Герхардсенэй Москвада байха ...—1958 онуудта СССР-эй болон Норвегиин ...эд бараа андалдан абалсаха тухай Прото... 1956 ондо СССР-эй болон Норвегиин хоо... ...бараа нэмэжэ андалдан абалсаха тухай ...ноябриин 15-да баталагдаһан байна. Дур... ...Протоколнуудта советскэ талаһаа—СССР... ...дын худалдаа наймаанай Министр И. Г. Ка... ...орвежскэ талаһаа — Худалдаа наймаанай А. Скауг гар табяа.

...болон Норвегиин хоорондо научно-техниче... ...о барисаа тогтообол таарамжатай гэжэ ...гын үедэ мэдэрэгдэһэн ба энэ талаар то... ...хамуудые хэхэ тухай хэлсээнүүдые диплo... ...а гуримаар үргэлжэлүүлхэ гэжэ хараалаг... ...йна.

...э ба норвежскэ хилэ шадарай районуудта ...тростанцинуудые бариха ябадал хараадаа ...СР-эй ба Норвегиин хоорондохи хилэ дээ... ...даг Паатсо-Йоки (Пасвикэльв) мүрэнэй ...рснуудые хэрэглэхэ эрхые тааруу һайнаар ...а тухай дурадхал оруулха зорилготойгоор ...норвежскэ мэргэжэлтэдэй комисси байгуул... ...норвежскэ талын дурадхалаар хоёр Пра... ...ю үгээ ойлголсоо.

Баренцева далай дээрэ аварийно-абаралгын алба байгуулха тухай Хэлсээ баталхын тулада Ослодо хоёр Правительствын хоорондо һаяар хэлсээ хэжэ эхилхэ гэжэ советскэ талын дурадхалаар үгэеэ ойлголсогдоһон байна.

Хоёр Правительствын зүгһөө ехэ удхашанар олгогдодог культурна харилсан ажаллалга тухай асуудал хаража үзэгдөө. Энэ талаар хани харилсаамнай һүүлэй үедэ нилээд үргэдөө, тэрэниие һайшаахаар байна гэжэ тэмдэглэгдээ.

Делегацинуудые бэе бэедээ эльгээлсэжэ, мүн ондоо замуудаар Советскэ Союзай болон Норвегиин арадуудай хоорондоо үгэеэ ойлголсолтодо туһалхын тулада саашадаа хэмжээ абабал таарамжатай гэжэ хоёр тала хэлсээ. Делегацинуудые бэе бэедээ эльгээлсэлгэ, хоёр ороной арадуудай хоорондо холбоо барисаа үргэнөөр хүгжөөлгэдэ үндэһэ һуури болжо шадахаар бусад һалбаринуудта харилсан ажаллалга бэелүүлгэ хоёр ороной түлөөлэлгэтэй профессиональна ба экономическа организацинуудаар, спортивна, культурна болон ниитын бусад организацинуудаар дамжуулан үрэ ехэтэйгээр эмхидхэгдэжэ болохо байна гэжэ онсо тэмдэглэгдээ. Тиимэһээ иимэ организацинуудай хоорондоо сэхэ холбоо барисаа байтуулгые урмашуулха, мүн иимэ холбоо барисаа байгуулгадань туһалхые хариин оронуудтай культурна холбоо барисаа байгуулха асуудалнуудые эрхилдэг хоёр оронуудай гүрэнэй органуудта даалгаха хэрэгтэй гэжэ онсо тэмдэглэгдээ.

Хоёр ороной түлөөлэлгэтэ организацинуудай хоорондо иимэ сэхэ холбоо барисаа байгуулгын һайн жэшээ юун болоноб гэхэдэ, практическа гү, али теоретическэ һуралсал гаража байһан залуушуулай түлөөлэгшэдые хоёр ороной бэе бэедээ эльгээлсэхэ ябадал түсэблэжэ байһан Советскэ Союзай болон Норвегиин залуушуулай ехэ нэгэдэлнүүдэй хоорондо байгуулагдаһан харилсан ажаллалга болоно. Спортын, искусствын ба культурын, наукын болон гэгээрэлэй талаар советскэ болон норвежскэ организацинуудай, мүн эмхи зургаануудай гаргажа байһан иимэ үүсхэл эдэбхиие дэмжэхэ гэжэ хоёр тала хэлсээ.

Уласхоорондын байдал тушаа һанамжануудаа хөөрэлдэхэ үедөө уласхоорондын түгшүүрилые саашадань һулаpyулгада болон өөһэдынгөө бэеэ даанхай байдалые болон суверенитедые хүндэлэлсэхэ, дотоодынгоо хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй ябадалда үндэһэлэн бүхы арадуудай хоорондо амгалан ёһоной харилсан ажаллалга хүгжөөлгэдэ туһалхые эрмэлзэжэ байһанаа хоёр тала элишэлэн мэдүүлээ.

Уласхоорондын асуудалаар болоһон хөөрэлдөөнүүд алишье талынгаа хараа бодолые бүри эли тодоор мэдэжэ абалгада туһалаа, мүн СССР-эй болон Норвегиин хоорондохи харилсаа һайжаруулха хэрэгтэ туһалха байһаниинь сохомтой. Тусхайлбал, Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин органуудта зүбшэн хэлсэгдэжэ байһан хэдэн асуудалаар хоёр Правительствын хараа бодолой адли байһаниинь тэмдэглэгдэһэн байна.

Советскэ талын зүгһөө асуудал табигдаһантай дашарамдуулан, Норвежскэ Правительство хадаа ээрэг түримхэй зорилгоор ябуулагдадаг политикада туһалхагүй, Норвеги добтолгодо ороогүй гү, али добтолгодо орохо аюулай тохёолдоогүй сагта норвежскэ территори дээрэ хариин оронуудай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй базануудые байгуулхагүй гэжэ Премьер-Министр Э. Герхардсен найдуулаа.

Премьер-Министр Э. Герхардсенэй ба Худалдаа наймаанай Министр А. Скаугай Советскэ гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдтэй хөөрэлдэлгэ хани халуун ба үгэеэ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрөө. Энэ хадаа СССР-эй болон Норвегиин хоорондо хани һайн, хүршэ ёһоной харилсаа хүгжөөлгэдэ туһалха гэжэ алишье тала этигэнэ.

...ССР-эй ба Норвегиин хоорондо эд бараа андалдан абалсалга тухай

...958 онуудта СССР-эй болон Норвегиин ...эд бараа андалдан абалсаха тухай Прото... ...иин 15-да баталагдаа. Энэ Протоколой ...бан жэлэй турша соо бэе бэедээ худалдал... ...шухала эд бараанай списогүүд зохёогдоо. ...и хадаа энэ үеын турша соо кидэй тоһо, ...з сельдь болон алюмини Советскэ Союзда ...болоо. Советскэ Союз хадаа ороохо таряа, ...дукт, маргенцева болон хромово руда, аппа... ...трат Норвегидэ худалдаха юм. ...до СССР-эй болон Норвегиин хоорондо эд ...эжэ андалдан абалсаха тухай Протокол ...алагдаа.

Норвеги хадаа кидэй тоһо, штапельна волокно, дабһалһан ба хүргэгдэһэн сельдь, загаһанай филе болон бусад товарнуудые 1956 ондо Советскэ Союзда худалдаха болоо. Советскэ Союз хадаа ороохо таряа, нефтепродукт, маргенцева болон хромово руда, аппатит-концентрат, хлопок, асбест, канифоль, нафталин, автомобиль, мотоцикл болон бусад товарнуудые Норвегидэ худалдаха юм.

Энэ Протоколой ёһоор СССР Норвеги хоёрой хоорондо 1956 ондо 140 миллион түхэригэй эд бараан андалдан абтаха байна.

Н. С. Хрущев, А. И. Микоян Норвегиин ...мьер-Министр Э. Герхардсентэй хөөрэлдэбэ

...й Верховно Соведэй Президиумэй Гэшүүн ...щев, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Тү... ...н Нэгэдэхи Орлогшо А. И. Микоян Норве... ...ремьер-Министр Эйнар Герхардсентэй ..., ноябриин 15-да хөөрэлдэбэ.

...өөнэй үедэ норвежскэ талаһаа — Норве... ...лдаа наймаанай министр А. Скауг, Норве... ...СР-тэ байгаа Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол ...эд, СССР-тэ ерээд байгаа норвежскэ худалдаа наймаанай делегациие толгойлогшо С. Сommерфельт, Норвегиин МИД-эй политическэ таһагай Бюрогой начальник Г. Хейберг; Советскэ талаһаа—СССР-эй Гадаадын худалдаа наймаанай министр И. Г. Кабанов, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрын орлогшонор В. А. Зорин, В. С. Семенов, СССР-һээ Норвегидэ байгаа Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол Г. П. Аркадьев гэгшэд байлсаба.

(ТАСС).

Норвегиин Премьер-Министр Э. Герхардсен Москваһаа мордобо

Советскэ Правительствын уряалаар СССР-тэ айлшалһан, Норвегиин Премьер-Министр Э. Герхардсен ба Норвежскэ правительственна делегациин гэшүүд ноябриин 16-да Москваһаа мордобо.

Норвегиин ба Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэһэн аэродром дээрэһээ Премьер-Министр Э. Герхардсениие, тэрээнтэй ябалсаһан хүнүүдые СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи Орлогшо А. И. Микоян, СССР-эй министрнүүд: К. П. Горшенин, И. Г. Кабанов, М. Д. Ковригина, Н. А. Михайлов, З. А. Шашков, авиациин Главна маршал П. Ф. Жигарев, армиин генерал И. А. Серов, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрын орлогшо В. А. Зорин, Моссоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ М. А. Яснов, ВЦСПС-эй секретарь Н. В. Попова, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Протоколой начальник Е. А. Тарабрин, СССР-эй МИД-эй Протокольно таһагые даагша Ф. Ф. Молочков, СССР-эй МИД-эй Скандинавска оронуудай таһагые даагшын орлогшо С. А. Афанасьев, Москва городой комендант генерал-майор И. С. Колесников гэгшэд мордохуулаа.

Премьер-Министр Э. Герхардсениие Москвада байгаа дипломатическа түлөөлэлгын газарнуудай толгойлогшонор, СССР-һээ Норвегидэ байгаа посольствын хүдэлмэрилэгшэд, советскэ болон гадаадын журналистнууд мүн тэрэшэлэн үдэшэлсөө.

Премьер-Министр Э. Герхардсениие үдэшэхэ үедэ хүндэлэлэй харуул табигдаһан, Норвегиин ба Советскэ Союзай гүрэнэй гимннүүд гүйсэдхэгдэһэн байна.

Премьер-Министр Э. Герхардсен советскэ гүрэнэй ба ниитын ажал-ябуулагшадтай, посольствонууд болон миссинүүдэй толгойлогшонортой гараа барилсана. Удаань тэрэ микрофоной дэргэдэ ерээд, иимэ үгэ хэлээ:

Э. Герхардсенэй хэлэһэн үгэ

Господин Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ!

Мүнөө Москваһаа мордохоёо байгаа норвежскэ делегаци ехээр найдажа эндэ ерэһэн байгаа. Событинуудаар дүүрэн зургаан үдэрэй һүүлээр бидэнэр Москваһаа мордохомнай. Юун болохонь ааб гэжэ сэдьхэлээ зобожо байһамнай Советскэ Союзай хүтэлбэрилэгшэд ханинартаяа уулзаһан шэнгеэр бидэнэртэй уулзаһан байна. Бидэниие дэмжэхэ ба ойлгохо байха гэһэн найдабаримнай бодотоорoo бэелээ. Бидэнэр Советскэ Союзай хүтэлбэрилэгшэдтэй хэһэн хөөрэлдөөнэйнгөө дүнгүүдээр сэдьхэлээ хананхай Москваһаа мордохомнай. Бидэнэртэ эндэ хани ёһоор хандажа, айлшалуулһанай түлөө ехэ баясхалан хүргэнэбди. Олон шухала асуудалнууд тушаа та бидэнэр элдэб һанамжатай байбабди. Гэбэшье, бидэнэр мүн тэрэшэлэн олон шухала зүйлнүүдээр нэгэн һаналтай байһанаа тэмдэглээбди. Өөһэд дундаа сүлөөтэйгөөр, сэхэ руунь хөөрэлдэхэ гээшэ бэе бэеэ ойлголсохо хэрэгтэ ба манай арадуудай хоорондын хани барисаанда зохихо удхашанартай байха гэжэ бидэнэр этигэнэбди. Баясхалан хүргэхэтээе хамта бидэнэр Советскэ Союзда һайн һайханиие хүсэжэ байһанаа тэрэшэлэн нэмээхые хүсэнэбди. Советскэ Союз агууехэ ба баян орон мүн. Гэбэшье, тэрэ хадаа нилээд богони түүхынгөө үе соо ажал-ябуулгын бэрхэшээлтэй эрхэ байдалые дабажа гараһан байна.

Шведскэ парламентска делегацида хандан, Президент Ворошилов иигэжэ хэлээ һэн: манай бүхы түүхэдэхи сагай 27 процентдэнь бидэнэр дай хэхэ баатай болоһон байгаабди. Энэ сагай 60 процентнь һэргээн бодхоолгодо зорюулагдаа. Тиин Президент 50 жэлэй турша соо амгалан ажабайха арга боломжо бидэнэртэ олгогты, тиигээ һаа туйлай ехэ үрэ дүн таанар харахат гэжэ нэмээн хэлээ һэн.

Бүхы сагай туршада амгалан ажабайхыень, зохёон байгуулхы амгалан ажалда бүхы хүсэеэ зорюулха арга боломжотой байхын тулада амгалан ажабайхыень Советскэ Союзда үнэн зүрхэнһөө хүсэнэбди. Советскэ Союзда, тэрээнэй арадуудта, тэрээнэй хүтэлбэрилэгшэдтэ баясхалан хүргэжэ, һайн һайханиие хүсэжэ байһанаа дахин дабтанаб.

* * *

...Норвежскэ айлшад ба тэдээниие үдэшэгшэд самолёдууд тээшэ ошоно. Н. А. Булганин, А. И. Микоян замдаа һайн ябахыень Э. Герхардсендэ хүсэжэ, Премьер-Министртэй, тэрээнтэй ябалсаһан хүнүүдтэй хани ёһоор гараа барилсана.

Премьер-Министр Э. Герхардсен, норвежскэ делегациин гэшүүд Москвагай һүүлээр Сталинград, Тбилиси, Ленинград ошохо юм.

Господин Э. Герхардсенэй Советскэ Союз дотор аяншалха үедэнь СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрын орлогшо В. С. Семенов, СССР-һээ Норвегидэ байгаа Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол Г. П. Аркадьев, мүн Норвегиһээ СССР-тэ байгаа Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол Э. Бродланд тэрээнтэй ябалсаха байна.

(ТАСС).

СССР-эй Верховно Соведэй делегаци Болгариһаа бусажа ерэбэ

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй Мандатна комиссиин гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гэй секретарь Н. И. Беляев толгойлогшотой СССР-эй Верховно Соведэй делегаци Болгариин Арадай Республикаһаа ноябриин 15-да Москва бусажа ерэбэ.

Делегациие СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй Түрүүлэгшэ П. Т. Комаров, СССР-эй Верховно Соведэй депутадууд А. Ф. Горкин, Н. М. Гуреев, Ю. И. Дудин, И. С. Хохлов, РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадууд И. М. Груздев, И. Н. Зимин, А. Т. Рубичев, Моссоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо С. С. Тихомиров, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын харюусалгатай хүдэлмэрилэгшэд угтаба.

Делегациие мүн тэрэшэлэн Болгариин Арадай Республикаһаа СССР-тэ байгаа Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол К. Т. Луканов, посольствын хүдэлмэрилэгшэд угталсаа.

(ТАСС).

Кара-Калпакска АССР. Муйнагска загаһанай консервнэ завод консервэ бүри ехээр бүйлүүлан гаргадаг болоо. Предприятиин коллектив табанжэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: консервнэ заводой цехүүдэй нэгэн.

(ТАСС-эй фотохронико).

Премьер Николай Александрович Булганинда Премьер У Нугай Термезһээ эльгээһэн телеграмма

Танай агууехэ орондо тон аятайгаар, ашатай туһатайгаар айлшалһан үедэмнай намда, минии һамганда, минии миссиин гэшүүдтэ зорюулан Танай хэһэн бүхы юумэнэй түлөө Танда, Тантай хамта ажалладаг нүхэдтэтнай ехэ баясхалан хүргэнэб.

Советскэ Росси дотор арба шахуу мянган миль ябаад, бидэнэр Танай үнэн һайхан сэдьхэлһээ манай мэдэлдэ үгэһэн советскэ самолёдуудаар мүнөөдэр Бирма тээшээ ниидэбэбди.

Советскэ хүтэлбэрилэгшэдэй болон арадай бидэниие тон халуунаар айлшалуулһыень бидэнэр хэзээшье мартахагүйбди.

Советскэ Союзда минии айлшалһан ябадал эб найрамдалай түлөө тэмсэхэ гэһэн бата эрмэлзэлгыемни бүри ехээр бэхижүүлхэ байна гэжэ Таниие найдуулхые намда зүбшөөгыт. Эб найрамдалай түлөө бидэнэр хамтадаа тэмсэжэ үргэлжэлхэбди гэжэ этигэнэб.

Москвада байхадаа минии бэлэглэһэн хоёр зуун тонно рисһээ гадна, гурбан зуун тонно рис Советскэ Союзай ажалшадта бэлэглэхые Танаар дамжуулан үшөө дахин дурадхахыемни зүбшөөгыт.

Дээдэ Тушаалта Президентдэ ба нүхэр Хрущевто минии амаршалгые, мүн нүхэд Каганович, Маленков, Молотов, Микоян, Первухин, Сабуров болон Тантай хамта ажалладаг бусад нүхэдтэ эрхим һайниие хүсэжэ байһыемни дамжуулхыетнай гуйнаб.

Бирмадэ аятай һайнаар аяншалжа ерэхыетнай Танда, Тантай хамта ажалладаг нүхэдтэ хүсэнэб.

У Ну.

Н. А. Булганин, А. И. Микоян, Н. С. Хрущев Индиин гар урлалгын выставкые хараба

Нүхэд Н. А. Булганин, А. И. Микоян, Н. С. Хрущев ноябриин 16-да Индиин гар урлалгын выставкэдэ орожо хараба.

Нүхэд Н. А. Булганиниие, А. И. Микояниие, Н. С. Хрущевые Индиин хэрэгүүдээр СССР-тэ байгаа Саг зуурын Этигэмжэтэ г-н Ратнам, Индиин республикын Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посолой һамган г-жа Менон, выставкын директор К. Гхош, индийскэ посольствын хүдэлмэрилэгшэд болон выставкын хүдэлмэрилэгшэд угтаба.

Нүхэд Н. А. Булганин, А. И. Микоян, Н. С. Хрущев выставкын экспонадуудые ехээр һонирхон, хоёр час шахуу сагай туршада танилсаһан байна. Выставкые хаража дүүргэһэнэй һүүлээр Н. А. Булганин, А. И. Микоян, Н. С. Хрущев индийскэ ажалшадай эрхим һайн уран шадабари тухай үнэн сэдьхэлэй һайшаалые выставкэдэ орогшодой һанамжаяа бэшэдэг дэбтэр соо бэшэбэ. Тэрэ һайшаалынь иимэ байна:

«Бидэнэр һайн һайхан юумэнүүдые олоор харабабди, тэрэнээ үгөөр бэшэхэнь бэрхэтэй байна. Выставкэ хадаа хүн түрэлтэнэй культурын һая бии боложо байхада бүрилдэһэн, индийскэ арадай агууехэ эртэ урда сагай искусство тухай эли тодоор гэршэлжэ үгэнэ.

Эсэгэ оронойнгоо индустриие хүгжөөхыень индийскэ арадта хүсэнэбди, туйлан олоһон бэеэ даанхай байдалаа тэрээнэй база дээрэ бэхижүүлжэ, арадай ажана байдалые һайжаруулжа болохо байна.

Н. Булганин
А. Микоян
Н. Хрущев».

16/XI—55 он.

Выставкэдэ ороһонойнь дурасхаал болгогдон нүхэд Булганинда, Микоянда, Хрущевто дурасхаалта бэлэгүүд — заанай яһа уран гоёор һиилэжэ хэһэн Индиин Республикын национальна гербын дүрэ, Махатма Гандиин скульптурна портрет, ороной баялигые болон газарайнь үрэжэлтэйе аллегорическаар харуулһан зураглал барюулагдаа.

(ТАСС).

Хони үсхэбэрилгөөр Бүхэсоюзна зүблөөн

Ноябриин 15-да хони үсхэбэрилгөөр Бүхэсоюзна зүблөөн дээрэ ноохо ехээр абадаг, бэлэдхэдэг болохо, хони үсхэбэрилгые саашадань хүгжөөхэ талаар хүдөө ажахын органуудай, МТС-үүд, колхозууд болон совхозуудай зорилго тухай элидхэлнүүд зүбшэн хэлсэгдэжэ үргэлжэлөө.

Нүхэд К. Е. Ворошиловай, А. И. Микоянай, Н. С. Хрущевой президиумдэ ерэжэ һуухада, зүблөөндэ хабаадагшад үни удаан альга ташалгаар угтаба.

Эгээн түрүүн КПСС-эй Астраханска обкомой секретарь нүхэр **Ганенко** үгэ хэлэбэ. Областиин колхозууд ба совхозууд һүүлшын жэлдэ ноохо абалгые 43 процент, тиихэдэ нарин, нарибтар ноохо абалгые хоёр дахин ехэ болгоо гэжэ тэрэ хэлэнэ. Ноохо ехээр абадаг болохо тушаа КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй шиидхэбэриие область болзорһоонь урид дүүргэхэ бүхы арга боломжотой. Хони үсхэбэрилдэг түрүү колхозууд хониин бүриһөө 5 килограмм ноохо, тиихэдэ эрхим хонишодой отаранууд—10—12 килограмм ноохо хайшална. Үнгэрэгшэ жэлдэ область хониин бүриһөө дунда зэргээр 2,5, мүнөө жэлдэ—3,7 килограмм ноохо хайшалаа.

Хонидой тоо толгойе олошоруулха, шанарыень һайжаруулха шухала аргануудай нэгэн хадаа хонидые үбэл, эртэ хабар хурьгалуулга болоно. Үнгэрэгшэ жэлдэ 27 отарада түрүүшынхеэ хэрэглэгдэһэн энэ арга тон һайн байгаа: юрын арга хэрэглэһэндэ орходоо 100 хониин бүриһөө 36 хурьган олоор абтаа. Мүнөө жэлдэ 110 отара хонидые эртэ хурьгалуулгада бэлэдхээ. Саашадаа энэ арга хони үсхэбэрилдэг бүхы ажахынуудта хэрэглэгдэхээр харааалагдана.

Барилгада хулһа ехээр хэрэглэһэнэй ашаар мүнөө малай байранууд һураггүй түргэнөөр ба һайнаар баригдана. Бүхы хонидынай үбэлэй байраар хангагданхай.

Областиин совхозуудта бүдүүн, концентрированна тэжээл бэлэдхэлгэдэ анхаралаа багаар хандуулдаг гэжэ РСФСР-эй Совхозуудай министерствые нүхэр Ганенко шүүмжэлбэ.

Ставропольско хизаарай совхозуудта «Кавказская», «Ставропольская» гэжэ ашаг ехэтэй нарин ноохотой үүлтэрэй хонид бии болгогдожо, ноохо ехээр абалгада шиидхэхы нүлөө үзүүлээ гээд. «Советское руно» гэжэ хонинной племсовхозой главна зоотехник нүхэр **Снеговой** хэлэнэ. Байгша ондо совхоз 26 мянган хонидойнгоо тус бүхэнһөө 7, 8 килограмм ноохо гэхэ гү, али 43 процент сэбэр волокно абаа. Совхоз жэл бүри хизаарһаа ондоо тээшэнь 8 мянга хүрэтэр толгой племенной хонидые худалдана. Тус ажахы мүнөө жэлдэ гүрэндөө 5 миллион үлүүтэй түхэригэй олзо доход оруулаа.

Нүхэр Снеговой хони үсхэбэрилгын түрүү арга—хонидые үбэл, эртэ хабар хурьгалуулгын, мүн хурьгадые эхэһээнь амяарань байлгаха аргын үлүү һайн байһан тухай дэлгэрэнгыгээр хэлэбэ. Социалистическэ Ажалай Геройнууд, ахалагша хонишод нүхэд Золотарев, Заливадний гэгшэдэй отаранuудта 100 хониин бүриһөө энэ жэлдэ 146—148 хурьган абтаа.

Малажалай ондоо һалбаринуудта орходоо нарин ноохотой хони үсхэбэрилхэдэ Киргизиин байгаалиин эрхэ байдалда таарамжатай гэжэ Киргизскэ ССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент нүхэр **Лущихин** тэмдэглэбэ. Һайн ногоотой хадын үргэн ехэ бэлшээринүүд дээрэ хонидые түхэрэн жэл соо бэлшээжэ болохо. Республикын колхозууд ба совхозууд хони үсхэбэрилгынгөө шэглэлые үндэһөөрнь хубилгаа. Хэрбээ 25 жэлэй саада тээ бүхы хониин һүрэг соо оройдоо хахад процентнь нарин ноохотой хонид байһан һаа, 1955 ондо 42 процентнь нарин ба нарибтар ноохотой болонхой. Ноохониие ехээр хайшалагдадаг болоо.

Түрүү колхозууд ба совхозуудай зарим тэды амжалта туйлабашье, область дотор хони үсхэбэрилгэдэ үшөөл ехэ дутуунууд бии гэжэ КПСС-эй Ростовско обкомой секретарь нүхэр **Киселев** хэлэнэ. Олохон ажахынуудта хонид олоор гарзална, һубайрна. Кагальницка, Багаевска, Батайска районуудта хонидоймнай 25-һаа дээшэ бэшэ процентнь нарин, нарибтар ноохотой.

Хүдөө ажахые хүгжөөлгын талаар парти, правительствын шиидхэбэринүүдые зүбшэн хэлсэхэ зуураа, областиин малшад хони үсхэбэрилгые һайжаруулха хэдэ хэдэн хэмжээ-ябуулганууды зохёогоо. Кукурузын тарилга нилээд ехээр үргэдхэгдэнэ. Кукурузаар даратдаһан силос хонидто ехэ һайн тэжээл болохо юм. Хонидой байранууд, худагууд олоор баригдажа байна. Шэрүүн ноохотой хонидые хаа хаанагүй нарин ба нарибтар ноохотой хонидоор һэлгэхэ гэжэ харааалагдаа, хонидые үбэл, эртэ хабар хурьгалуулга, үүлтэр хоорондын үрэжүүлгэ үргэнөөр хэрэглэхэ гэжэ шиидэгдээ.

Тиихэтэй хамта, мал харууһалгын, тэжээл бэлэдхэлгын ажал ехэтэй хүдэлмэри механизацилха, электрификацилха талаар малажал ехэтэй районуудта туһаламжа ехээр үзүүлдэг болохо шухала. Тэрэшэлэн областиин урда зүгэй бэлшээринүүдые Цимлянска далайн уһаар уһажаруулгые түргэдхэхэ хэрэгтэй. Бэлшээриие һайжаруулгада туһаламжа үзүүлнэгүй гэжэ хүдөө ажахын научна эмхи зургаануудые, мүн губи талын районуудта модо багаар абаашана гэжэ Центросоюзые нүхэр Киселев шүүмжэлбэ.

Ярославска областиин Тутаевска районой «Красный Дружинник» колхозой хонинной фермые даагша нүхэр **Кочневто** үгэ үгтэбэ. Һайн шанартай арһа ба ноохо үгэдэг романовска үүлтэрэй хонид энэ фермэдэ үсхэбэрилэгдэнэ. Тус фермэ хонидойнгоо үүлтэрые һайжаруулхын түлөө шударгыгаар хүдэлмэрилнэ. Һүүлшын табан жэлэй турша соо эхэ хонид дунда зэргээр 48 килограмм байһанаа 60—70 килограмм хүрэтэр татадаг болоо, тиихэдэ хусанууд 100-һаа дээшэ килограмм татана. Романовска үүлтэрэй хони үсхэбэрилдэг Тутаевска гүрэнэй племрассаднигай хүдэлмэриие эрид һайжаруулха шухала гэжэ нүхэр Кочнев тоолоно.

Партийна, советскэ органууд колхозуудай, совхозуудай ба МТС-үүдэй ажал-ябуулгые бодотоор хүтэлбэрилдэг, тэдэнэй хүдэлмэридэ бодото туһаламжа ехээр үзүүлдэг болоо гэжэ КПСС-эй Грозненско обкомой секретарь нүхэр **Жегалин** хэлэнэ. Дүршэл ехэтэй 240 партийна хүдэлмэрилэгшэд колхозууд ба совхозуудта эльгээгдээ. Хони үсхэбэрилдэг колхозууд ба совхозуудай партийна организацинуудай секретарьнуудаар анхан райкомуудай секретарьнууд, райисполкомуудай түрүүлэгшэнэр байһан хүнүүд хүдэлмэрилнэ. Малшадай кадрнуудые нэгэ газартань тогтоохын, фермэнүүдтэхи культурые дээшэлүүлхын тула колхозууд болон совхозуудта 400 гаран зоотехнигүүд ба ветеринарнууд эльгээгдээ. Эдэ бүхы хэмжээ-ябуулганууд һайн нүлөө үзүүлбэ. Олонхи колхозуудынай тус бүридөө нэгэ миллион түхэригһөө дээшэ олзо доход абана. Түрүү ажахынууд хониин бүриһөө 6—6,5 килограмм нарин ноохо хайшалаа.

Областиин гандангы зоноdo Терско-Кумска магистральна каналые ашаглалгада оруулхада 2 миллион үлүүтэй гектар газар уһажаруулагдаха, нарин ноохотой хони үсхэбэрилгые хүгжөөхэ ехэ һайн арга боломжо бии болгогдохо гэжэ нүхэр Жегалин хэлэнэ. Мэргэжэл ехэтэй хонишодые бэлэдхэхэ тусгаар һургуулинуудые орон дотор бии болгохо гэжэ үгэ хэлэгшэ дурадхаба.

Удаань Туркменскэ ССР-эй каракуль хони үсхэбэрилдэг совхозуудай управлениин начальник нүхэр **Наджаров** үгэ хэлэбэ. Республикын совхозуудта табан жэлэй турша соо каракуль хонидой тоо толгой 51 процентээр олошороо. Совхозууд үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо гүрэндөө каракуль арһа һураггүй ехээр тушаагаа. Каракуль хони үсхэбэрилдэг манай бүхы совхозууд ашаг ехэтэйгээр хүдэлмэрилнэ, үнгэрэгшэ жэлдэ гүрэндөө 18 миллион шахуу түхэриг олзо доход үгөө һаа, мүнөө жэлдэ бүри ехээр үгэхэ юм.

СССР-эй Совхозуудай министерство шэнэ худагууд болон уһан сөөрэмүүдые барилгада хэрэгтэй транспортна ба техническэ хэрэгсэлнүүдээр совхозуудта мууса туһална, тиимэһээ эдэ барилганууд мүнөө тон удаанаар ябуулагдана гэжэ нүхэр Наджаров хэлэбэ.

Узбекскэ ССР-эй Хүдөө ажахын министр нүхэр **Мухамеджанов** республика дотор каракуль хони үсхэбэрилгые хүгжөөхэ тухай хэлэбэ. Каракуль хонидой тоо толгойе олошоруулха арга боломжо бии аад, багаар хэрэглэгдэнэ. Узбекистанда үшөө ашаглагдаагүй олон миллион гектар бэлшээри бии. Тэдэниие уһажаруулаа һаа, каракуль хонидой тоо толгойе нилээд ехээр олошоруулха аргатай болоgдохо һэн.

Һүүл ехэтэй ба гиссарска хонидой тоо толгойе олошоруулхын түлөө Узбекистанда хэгдэжэ байһан хэмжээ-ябуулганууд тухай нүхэр Мухамеджанов мэдээсэбэ.

Ставропольско хизаарай Невинномысска районой Молотовой нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон нүхэр **Сапожников** хониин бүриһөө дунда зэргээр 6,4—7,8 килограмм ноохо хайшалдаг болоһон бригадынгаа хүдэлмэри тухай хөөрэбэ.

Тэрэшэлэн Грузинска ССР-эй Хүдөө ажахын министрын орлогшо нүхэр **Кобахидзе**, Армянска ССР-эй Хүдөө ажахын министерствын хони үсхэбэрилгын талаар главна инспектор нүхэр **Мелконян**, Тимирязевай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын академиин профессор **Николаев** үгэ хэлээ.

Зүблөөндэ хабаадагшад саашадаа 6 секцидэ хубааран хүдэлмэрилөө.

ТАСС.

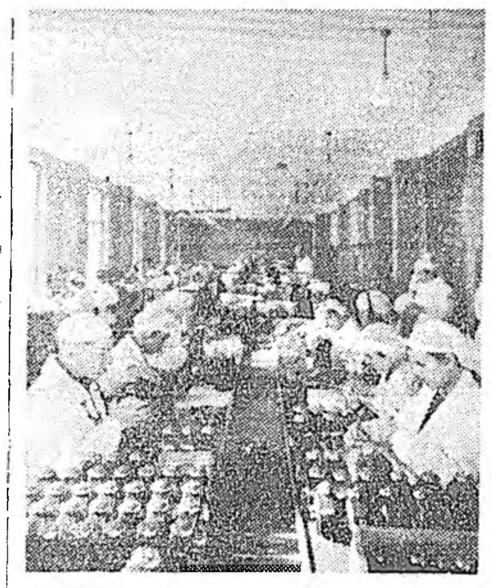

Ростов-на-Дону городто часай шэнэ завод ашаглалгада оруулагдаба. Заводой коллектив 31—Б маркын будильнигуудые бүтээжэ эхилбэ.

Хабсаруулгын цехын конвейерһээ халаан бүри 500 гаран тиимэ часууд хабсаруулагдан гаргагдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ заводой хабсаруулгын конвейер.

ТАСС-эй фотохронико.

Ородой түрүүшын революциин 50 жэлэй ойдо

Пенсионернүүдэй харилсан туһалалсалгын городской кассын хүдэлмэрилэгшэд, пенсионернүүд, партизанууд П. И. Фролов ба П. К. Акимфеев гэгшэд сугларжа, «Ородой түрүүшын революци тухай» тус революцида хабаадагша Я. И. Русаковай хөөрөөе ехэ һонирхолтойгоор шагнаба.

Яков Иванович Русаков хаанта засагай үедэ баяд ноёдто ажалшадай хайшан гэжэ дарлуулжа байһан тухай эли тодоор, сэдьхэл хүдэлгэмөөр хөөрэбэ. Ородой түрүүшын революциин урда тээхи үеые харуулха зуураа, Я. И. Русаков хүдэлмэришэд, таряашадай зоболонто байдалһаа һониин жэшээнүүдые хэлэжэ үгөө. Мүн хөөрэлдөөндэ хабаадалсаһан үбгэд, хүгшэд тэрэ үедэ баяд ноёдто хашуулжа, дарлуулжа байһанаа һанан хөөрэбэ.

1905 ондо РСДРП-гэй гэшүүн боложо, ородой түрүүшын революциин үедэ хүдэлмэришэд, таряашадай дунда революционно хүдэлмэри ябуулһан тухайгаа нүхэр Русаков хөөрөө.

Россиин баатар зоригтой хүдэлмэришэдэй таряашадые дахуулан ударидажа, ямаршье бэрхэшээлһээ сухаригүй революционно тэмсэлдэ бодожо, дарлалтые усадхаһан, мүнөө советскэ хүнүүдэй социализмһаа коммунизм тээшэ шууд зорижо ябаһан тухай тэрэ хэлээ.

Хөөрэлдөөгөө дүүргэхэдээ нүхэр Русаков ингэжэ хэлээ: «Ородой түрүүшын революциин үедэ арадай жаргалай түлөө тэмсэгшэдэй һанал хүсэлынь мүнөө бэелүүлэгдээ».

Тус хөөрэлдөөндэ хабаадагшад нүхэр Русаковһоо ородой түрүүшын революци тухай олон асуудалнуудые һураба.

Мүн ородой түрүүшын революциин 50 жэлэй ойдо зорюулһан хөөрэлдөөнүүд городоймнай һургуулинуудта, эмхи зургаануудта боложо байна.

ТАСС-эй мэдүүлгэ

Ноябриин 12-то Москвада Норвегиин Посольстводо болоһон уулзалганууdай үедэ хариин оронуудай корреспондентнүүдтэй нүхэр Н. С. Хрущевой хэһэн хөөрэлдөөнэй удхые буруугаар харуулһан мэдээсэлнүүдэй французска зарим газетэнүүдтэ толилогдоһонтой дашарамдуулан ингэжэ мэдүүлхые ТАСС түлөөлэгдөө.

Дурсагдаһан хөөрэлдөөнэй үедэ элдэб асуудалнуудаар һанамжануудаараа тобшо ажаглалтанууд хэгдэһэн байгаа. Баруун оронуудай зарим корреспондентнүүд Франциdахи байдал тушаа өөһэдынгөө ажаглалтануудые хэһэн байха юм. Франци хадаа һайн һайхан орон юм, зүгөөр, эб найрамдал хангаха асуудалаар өөрынгөө политикые сэхэ ябуулдаггүй, эрид сэхэ байдаггүй дээрэһээ агууехэ гүрэн байһан эрхээ мүнөө ээлжэ шададаггүй байһанин... шэлтэй гэжэ тэдэндэ хэлэгдэһэн гаа.

Францида парламентска һу... декабрьда болохоо байһан ... корреспондентнүүдэй ажаглал... һэнтэй дашарамдуулан энэ һу... ниитын байгуулалтые хуб... шадахагүй болобошье, Фр... политикын саашанхи шэглэл... тойгоор нүлөөлжэ шадаха ... Тиихэдээ, Европодо эб най... болон аюулгүй байдалые бэ... хын түлөө тэмсэхэ хараа ш... Францийн баримталаад ... һаань, энэнь европейскэ аюул... дал хангаха хэрэгтэ шухала ... мэри болохо байна. Событи... нимээр хүгжэхые советскэ ... мүн Францийн эб найрамда... ратай арадай хүсэхэнь гайхал... шэ гэжэ ажаглалта хэгдэһэн ...

Ажалай резервнүүдэй һурагша... дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэ... һайжаруулха

ВЛКСМ-эй МГК-гэй Пленум болобо

Столицын ажалай резервнүүдэй һургуулинууд мэргэжэл ехэтэй хүдэлмэришэдые бэлдэжэ байдаг. 20 мянга гаран эдир залуу хүбүүд, басагад эдэ һургуулинуудта мүнөө һурана. Залуушуулые ажалдаа болон һуралсалдаа ушар ёһо мэдэн хандадагаар, мэргэжэлдээ дурладагаар, үйлэдбэриин культура ехэтэйгээр хүмүүжүүлхэдэ комсомольско организацинууд шухала үүргэ дүүргэхэ байна.

Москвагай ажалай резервнүүдэй һургуулинуудай комсомольско организацинууд урдаа табигдаһан эдэ зорилгонуудые ямараар бэелүүлнэб? ВЛКСМ-эй МГК-гэй пленумдэ энэ асуудал ноябриин 12-то хэлсэгдээ. Комсомолой горкомой секретарь В. Павлов элидхэл хээ. Комсомольско организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд, училищи болон ФЗО-гэй һургуулинуудай директорнүүд, үйлэдбэри дээрэ һуралсал эмхидхэдэг мастернууд ба бусад зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсаа.

Олонхи училищи болон һургуулинуудта наука ба техникын асуудалнуудаар лекцинүүд, элидхэлнүүд ходоо хэгдэдэг, үйлэдбэриин новаторнуудтай уулзалганууд, мүн предприятинуудта, институдуудта, музейнүүдтэ экскурсинууд эмхидхэгдэдэг байна гэжэ тэмдэглэгдээ.

Ажалай резервнүүдэй һу... нуудай комсомольско орга... нуудай хүдэлмэридэ ехэ ду... шье бии гэжэ пленумдэ х... шад мүн лэ тэмдэглээ. һура... журам эблдэхэ, занятиһаа ... ушар үзэгдэдэг. Олон уч... комсомольско организаци... луушуулай сүлөөтэй сагые ... эмхидхэнэ, һурагшадай үсэ... хиие һулаар дэмжэнэ. Рем... түмэр замай, техническэ у... нууд болон ФЗО-гой һургу... та ниитэ-политическэ ба ... жүүлгын хүдэлмэри һайж... хэмжээнүүд пленумэй батал... һан тоггоол соо тодорхо... Училищинууд болон һургу... дай библиотекэнүүдэй, ул... залнуудай, улаан булангу... дэлмэриин харалга 1956 оно... да эмхидхэхэ гэжэ хараа... Мүн энэ үе соо эдир залуу ... дэй слёт ба городой эдир з... зигүүдэй болон матема... конкурс үнгэргэгдэхэ байна.

Техническэ ухаалан э... саашадань хүгжөөхэ, ку... ниитын болон спортивна х... һайжаруулха зорилгоор Мо... ажалай резервнүүдэй һургу... дай һурагшадай нэгэдэхи ф... 1956 оной зун үнгэргэхэ га... дэгдээ.

ШЭНЭ НОМУУД

Бурят-Монголой номой хэблэл «Хонишоной библиотечкэ» гэжэ шэнэ номуудые ород ба бурят-монгол хэлэн дээрэ хэблэжэ гаргаба. Библиотечкэ сооһь 12 ном ороно:

1. **Н. Н. Дорофеев, К. М. Пашин** — Хонидһоо ашаг ехээр абадаг болоё.
2. **Я. А. Шевкун**—Хонидые искусственнаар үрэжүүлгэ.
3. **Е. Ф. Стасенко** — Эхэ хонидые намар үбэлдөө харууһалга.
4. **И. З. Тимашев** — Хонидые хабар эртэ хурьгалуулха тухай.
4. **Я. А. Шевкун**—Хурьгадые эхэсэ хүхэжэ байха үедэнь түлжүүлгэ.
6. **Б. Г. Имбс** — Хурьгадые зүбөөр түлжүүлгэ.
7. **В. М. Родионов** — Сэлэ... магай Тельманэй нэрэмжэт... до холимог үүлтэрэй хонид... мэдэ племенной хүдэлмэри ... һэнэй дүй дүршэл.
8. **В. Д. Мельников** — Эх... дые зунай сагта харууһалга.
9. Республикын бүхы колх... хонидые үбэл хурьгалуулдаг... гэһэн статьянуудай сборник.
10. **В. Д. Мельников** — Н... нартай ноохоной түлөө.
11. **З. Г. Загоруйко** — Пл... хурьгадые үсхэбэрилгэ.
12. **М. Д. Чамуха** — Бур... голой Агын национальна ... XIX партсъездын нэрэмжэт... зой хонинной фермэ.

Ц. Б...

ЗАЛУУ ПРОПАГАНДИСТДА ТУҺАЛАМЖА

Кружогууд болон политһургуулинуудта хөөрэлдөө яажа үнгэргэхэб

Партийна һуралсалай шэнэ жэлэй түрүүшын һара үнгэрбэ. Кружогуудай, политһургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй-пропагандистнуудай урда хүндэтэй ба харюусалгатай зорилгонууд табигданхай. Марксизм-ленинизмын хамагые илагша һургаалые ажалша олониитын дунда үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, ажалшадые советскэ патриотизмын сурталаар, социалистическэ Эхэ орондоо, Коммунистическэ партиингаа агууехэ хэрэгтэ хизаарлашагүй үнэн сэхэ байхаар хүмүүжүүлхэ хэрэг тэдэндэ даалгагдана.

«Аудиторида эрхим һайнаар нүлөөлжэ, мэдээжэ юумые бүри этигэмээр, үнэмшэмөөр, шадаал һаа бүри ойлгосотой, бүри тодо болгожо, бүхөөр халуужа абахаар хэлэхэ гээшэ пропагандист, агитатор бүхэнэй шадабаринь болоно» — гэжэ В. И. Ленин заагаа һэн.

Заняти бүхэндөө оролдосотойгоор бэлэдхэхыень, хөөрэлдөөгөө удха һайнтайгаар, һурагшадта ойлгосотойгоор хөөрэжэ үгэхыень В. И. Ленинэй энэ заабари пропагандист бүхэнһөө эринэ.

Кружогуудай ба политһургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй олонхинь пропагандистска хүдэлмэриин ехэхэн дүй дүршэлтэй болонхой. Тэдэнэр занятияа удхаараа дээдэ хэмжээндэ үнгэргэдэг. Гэхэтэй хамта, кружогууд болон политһургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэдөөр түрүүшынхеэ томилогдоһон, пропагандистаар урдань хүдэлөөгүй залуу нүхэд пропагандистнуудай дунда бии байна. Эдэ нүхэдтэ туһаламжа хэрэгтэй.

Кружогууд болон политһургуулинуудта хөөрэлдөө үнгэргэхэ методикотой залуу пропагандистнуудые танилсуулха зорилго энэ статья соо табигдана.

Кружогууд болон политһургуулинуудай занятиие нимэрхүү гуримаар хэхэ гэжэ КПСС-эй ЦК тодорхойлһониинь бултанда мэдээжэ: түрүүн пропагандистын хөөрөөн, удаань һурагшадай бэеэ даагаад ном үзэлгэ, һүүлээрнь үзэһэн юумэерээ һурагшанартай хөөрэлдөө үнгэргэлгэ болоно.

Кружок болон политһургуулиие хүтэлбэрилэгшын өөрынь хөөрөөн партийна һуралсалда этээн шухала һуури эзэлдэг юм.

Пропагандист занятидаа ямараар бэлэдхээб, занятяа хэр һонирхолтой, ойлгосотойгоор үнгэргэнэб, шудалжа байһан темээ һурагшадай һайнаар ойлголго тэрээнһээ дулдыдадаг бшуу. Тиимэһээ хөөрэлдөө ямар зорилготойгоор, хайшан гэжэ үнгэргэхэ ёһотойб гэһэн асуудалда харюусаха хэрэгтэй.

Пропагандистын гол зорилгонь юуб гэхэдэ, темынгээ шухала бүлэгүүдые бултанда ойлгосотойгоор эли тодоор, һонирхолтойгоор найруулан хөөрэжэ үгэхэ, тиигээд бэеэ даагаад ном уншажа, пропагандистын хөөрэһые бүри гүнзэгыгөөр ойлгохые хүсэһэн эрмэлзэлгэ һурагшадта түрүүлхэ хэрэг болоно. Мүн үзэһэн материалаа һурагшадай мартахагүйгөөр, гүнзэгыгөөр ойлгохын тулада пропагандист оролдолго гаргаха зэргэтэй. Хөөрэлдөө хэхэдээ пропагандист нэн түрүүн бүхы темынгээ удхые богонихоноор тайлбарилжа үгэхэ ёһотой. Саашадаа темынгээ гол асуудалнуудые тайлбарилхадаа, ойлгоходо орёо, бэрхэтэй асуудалнуудтань тусгаар тогтон хөөрэхэ шухала. Мүн темээ ямар гуримтайгаар шудалхаб, ямар литература хэрэглэхэб, заагдаһан зохёолнуудые бэеэ даагаад өөһэдөө уншахадаа ямар асуудалнуудта гол анхаралаа хандуулхаб г. м. методическа заабари пропагандист һурагшадтаа үгэхэ ёһотой. Хөөрэлдөө хэхэдээ ямар гол эрилтэнүүдые пропагандист сахиха зэргэтэйб? Түбхын түрүүндэ хөөрэлдөөгөө удхаараа дээдэ хэмжээндэ үнгэргэхэ ёһотой. Кружогуудай болон политһургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэд хөөрэлдөө үнгэргэхэдөө, гол шухала найруулганууды, сэгсолонуудые хэхэдээ Коммунистическэ партиин, марксизм-ленинизмын классигуудай һургаал заабаринуудые үндэһэн баримта болгон тайлбарилха зэргэтэй.

Пропагандист хөөрэлдөөгөө эмхи гуримтайгаар, урда хойно оронгүй, хоорондонь нягта холбоотойгоор хэхэ ёһотой. Энээниие пропагандист бүхэн хараадаа абаха зэргэтэй. Шухала асуудалые тайлбарилхадаа гуримтайгаар найруулан хөөрэжэ, тэрэнэйнгээ зүб байһаниинь һонирхолтой баримта, жэшээнүүдээр, мүн шотагайшье жэшээнүүдээр элирүүлхэ, тэрэ асуудалаа бүри ойлгосотой, тодорхой болгохын түлөө харуулан ойлгуулха зүйлнүүдые хэрэглэхэ зэргэтэй. Жэшээнь, «Социалистическэ интернационализм — арадуудай ахадүүтэй хани барисаанай идеологи» гэһэн темые үзэхэдөө, Коммунистическэ партиин национальна политика тухай тоггоходоо, энэ политикын зүб байһаниие гэршэлхын тулада Бурят-Монголой экономическа болон культурна амжалтые харуулхада болоно.

Нэгэ шухала асуудалые тайлбарилһанай һүүлээр богонихон сэгсололго хэхэдэ шагнагшадта ойлгосотой, мартагдахаар бэшэ болодог.

Дээрэ нэрлэгдэһэн темэ соо социалистическэ наца тухай асуудал бии. Эндэ социалистическэ нациин бүхы онсо илгаануудые тайлбарилаад, нимэ сэгсолол хэжэ болохо: манай орондо анха түрүүн бии болоһон социалистическэ нацанууд хуушан, буржуазна нацануудһаа тад ондоо юм. Юундэб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, социалистическэ зөөри ба ажахын социалистическэ системэ хадаа социалистическэ нацануудай экономическа үндэһэ һууринь болоно. Социалистическэ нацануудые хүдэлмэришэн анги, Коммунистическэ парти толгойлно. Имагтал хүдэлмэришэн анги, Коммунистическэ парти эдэ нацануудай холбоо барисаае бэхижүүлэн батадхадаг, тэдэниие ударидадаг хүсэн мүн бшуу. Хоёрдохёор, социалистическэ нацанууд хадаа нэгэн адли зорилгооро нэгэдэһэн хүдэлмэришэн ангиһаа, колхозно таряашадһаа, ажалша интеллигенциһээ бүридэнэ. Тиимэһээ тэдэнэр эблэршэгүй зөрилдөөнһөө сүлөө, хоорондоо бата бэхи холбоотой нацанууд юм. Гурбадахяар, социалистическэ нацанууд национальна дарлалтые мэдэдэггүй. Адли тэгшэ эрхэ, алишье талаараа хүгжэхэ арга боломжо бүхы социалистическэ нацануудта олгогдонхой. Тиимэ болохолоороо, социалистическэ нацануудай хоорондо бэе бэедээ дурагүйдэлсэхэ, этигэлсэхэгүй ушар гэжэ байдаггүй. Харин тэдэнэй хоорондо хани ёһоной, ахадүүгэй, харилсан ажаллалгын гурим тоггоогдонхой. Дүрбэдэхеэр, нэгэ нациин нүгөөдэ нацаяа дарлаха эрмэлзэлгэ социалистическэ нацануудта огто таарахагүй юм.

Ингэжэ хөөрэһэнэйнгөө һүүлээр удаахи асуудалаа пропагандистын тайлбарилжа эхилхэдэ болохо.

Залуу пропагандистнуудай дутагдалынь юуб гэхэдэ, тэдэнэр сагаа зүбөөр хубаарилжа шададаггүй. Жэшээнь, пропагандистын хөөрөөнэй түрүүшын хубинь дан унжагай, шашаг болоподог. Тиигээд шухала сэгсолол хэхэ занятиингаа хоёрдохи хубида сагынь бага үлэжэ, үлэһэн асуудалнуудаа богонихоноор тайлбарилха баатай болодог. Галуутануурай шахтануудай партийна организациин дэргэдэхи, партиин түүхые шудалха гол түхэлэй кружогые хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Головкын хэһэн хөөрөөн сагаа зүбөөр хубаарилжа шадангүйгөөр үнгэргэһэн занятиин жэшээ болоно. Тус кружогойхид октябриин 3-һаа КПСС-эй ЦК-гэй июльскэ Пленумэй материалнуудые шудалжа эхилээ юм. Эндэ һуралсалай түсэбэй ёһоор Н. А. Булганинай элидхэлэй түрүүшын гурбан бүлэгэй гол удхые пропагандист нэгэ час соо хөөрэжэ үгэхэ байгаа. Үнэндөө тэрэнэй хөөрөөн 2 часай турша соо үргэлжэлөө. Н. А. Булганинай элидхэлэй 3-дахи бүлэгые нүхэр Головко хүсэдөөр тайлбарилжа үрдеэгүй. Энэ юун дээрэһээ болооб гэбэл, ... гандист хөөрөөнэйнгөө нэгэ... бине дан ута болгожорхё... Булганинай элидхэлэй 1-дэх... бүлэгүүдые нэгэниие барим... шээень орхингүй, эхинһээн... тань хүрэтэр хөөрэжэ үгөө. Хэрбээ нүхэр Головко зө... һайн бэлэдхэлтэй ерээ хада... ушар болохогүй байгаа.

Пропагандист темэсэ тай... хадаа үгтэһэн саг соогоо х... дихөөр түсэбөө зохёохо, ... гол удхые харуулһан тодор... шээнүүдээр баримталан хэл... хэ болоно. Шашаг, ойлгосо... бэшэ жэшээнүүдые хэрэгл...

Сагаа зүбөөр хэрэглэжэ... талаар пропагандист нүхэр ... вэй (Московско область) д... шэлһөө һургаал абамаар. Т... жэ бэшэнэ: «Би конспект хэ... хэдээ элдэб олон литерат... уншадагби. Тиимэһээ унша... хы номуудһаа суглуулһан ... лаа занятидаа бултыень хэ... хихэ дурам хүрэдэг гээшэ... нэгэ час соо энээниие бул... лэхэ аргагүй туладань, ко... гол шухала юумэнүүдынь ... би. Хөөрэлдөөнэйнгөө түсэб... шухала асуудал тайлбари... согсолол хэхэдээ хэды саг ... урид тодорхойлдогби. Мүн ... дай асуудалда харюусах... да заабол 5—10 минута үлэ... наб. Энэ эрхэ бэшэ сахид... мни гээшэ. Би хэлэхэ са... материалаа нимээр хубааж... мынгээ эгээн шухала юумы... гөөд, хоёрдохи зэргын ... дыень орхидогби».

Һурагшадтаа ойлгосотой... шохоноор, эли тодоор хөөр... кружогой, политһургуулиин... бэрилэгшын арюун уялга ...

Малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр угтабабди

Манай колхозой ниитын ажахын фермэнүүдтэ малажал болоно. 13 мянга гаран толгой хонин, 2 мянгаад бодо мал, 200-аад адуу морин, 1 мянга гаран гахай бии. Олзо доходойнгоо олонхи хубинь малажалhаа ерэдэг. Тиимэhээ малайнгаа тоо толгой олон болгохо, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ гэжэ оролдонобди.

Манай колхоз адуу малайнгаа хуушан жэлдэ муу бэлдэхэ. Колхозой гарзагүйгөөр үбэлжүүлхын тулада ехэ түрүүн тэрэниие зундаа, намартаа найса таргалуулха хэрэгтэй.

Манай бүхы мал hайн бэлдэжэ байна. Таряа хуряалгын үедэ малаа солоомоной дэбисхэрээр бэлшээнэбди. Эндэ хонид hайнаар таргална. Жэшээнь, Ара Билюта гэжэ газарта Чойжинимаевай отара, Тэрэнэй адуулдаг хонид узуурта бэлшээжэ хойшо эли бодо... Тиихэдэ Бадмацырен... адуулдаг 550 толгой ... ургаhан хонид... болоо. Энэ отарын хониной үбэл хүрэлгэхэ байна. Энэ нүхэр хонидоо таргалуулха гэжэ ехээр оролдоно.

... хонин 100 толгой ... Содбо Аюров адуулна. ... тулалдаа таргалжа байна. Тугаллаха түрээхэй тула нүхэр Аюровай хонид hайн бэлшээри табилаан байнабди. Туранхай малнуудые тэжээл үгэжэ эхилээд хоюуланhаа ашаг ... дунда ба дундаhаа дээшэ болобо.

... Будаевай, Гармажан Бадмаевай даадаг гүүртэнүүдэй ... hайн хүшэтэйгөөр үбэлжэхэ болобо.

Малай тарган гээд hанаагаа амарнабди. Үбэлдөө муугаар хадагалбал намайн намарай тарган, малнай гарзада орожо болохо байна. Тиимэ дээрэhээ тарануудта малаа hайнаар, зүбөөр эдеэлүүлхэ, халуун байлгаха, hайнаар ... гэжэ манай малшад хэлэдэг.

... хэзээ хэзээнэйхиhээ таргалуулжа ... Мүнөө жэл 1900 толгой малые тушаагаабди. Эдэнэй 400 толгойнь тарган, бэлэнь гэрай хүшэтэй гэжэ абтаа. ... ехээр гүрэндэ тушаагаа.

Үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхын тулада эльгэ тэжээл хэрэгтэй. Энэ талаар манай колхозой hүүлэй бага бэшэ хүдэлмэри Нёдондонойхидо орходоо үбhэ тэжээл hураггүй ехээр бэлдээбди. Тиихэдэ концентрированнэ ба шэмэтэ тэжээл ехээр бэлдэхэгдээ. Мүнөө жэлдэ кукурузын ногоогоор 700 тонно силос дараабди.

Үбhэ тэжээлээ зүбөөр, шэмэтэ ба концентрированнэ тэжээлтэй холижо эдюулхэ байнабди. hаамхай үнеэдэй гүүртэнүүдтэ тэжээл бэлдэжэ кухнинууд, кормозапарнигууд тодхогдожо байна. Малдаа үбhэ эдюулхэдээ газарта үрижэ үгэхэгүй, харин кормушкануудта соо хэжэ эдюулхэбди. Мүнөө нимэ кормушкануудые хэгдэжэ байнхай.

Малаа hайнаар үбэлжүүлхэ гэбэл, дулаан байрада байлгаха хэрэгтэй. Мүнөө жэлдэ манай колхоз Шанаа гэжэ нютагта 500 толгой хониной нэгэ байра бариха дүүргэбэ. Гадна, Химнэ, Билюта гэжэ нютагуудта 80—90 толгой эбэртэ бодо малай байха хоёр типовой байра барихабди. Үүлтэртэ үнеэдэй фермын мал мүнөө үбэлдөө типовой байрада байрлаха.

Манай колхоздо 12 хүнhөө бүридэhэн барилгын бригада мүнөөдэ хүдэлмэрилнэ. Энэ бригада хуушан байрануудые заhабарилна, кормушка, корыта мэтые хэнэ.

Малшадай үбэлдөө hууха хэдэн гэр мүнөө жэл барихабди. Жэшээлхэдэ, үүлтэртэ үнеэдэй фермэ дээрэ хоёр айлай hууха гэр шэнээр баригдаба. Тиихэдэ нүхэр Доржиевай отарын хониншодой hууха нэгэ гэр шэнээр баригдаа. Билюта, Химнэ нютагуудта нэгэ—нэгэ шэнэ гэр ба байн баригдажа, hаяхан ашаглалгада үгтөө.

Малшадай культурна эрилтые хангахын тула гурбан газарта: Шаша, Химнэ, Сосновко нютагуудта культбазануудые нээхээр бэлдэжэ байнабди. Эдэ культбазануудые байрлаха байшантууд заhабарилагдажа, сагаалгадажа дүүрээ.

Гэбэшье, хүдэлмэридэмнай дутуу дундануд олон. Малшад дулаан хубсаhаар дутамаг байна. Энэ асуудалые шиидхэхын тула аймпотребсоюзай хүдэлмэрилэгшэдтэй хөөрэлдэжэ хэлээр үнгэнэйбди. Тэдэ, манай эрилтэ хэрэгсээгдэнэгүй.

Колхозой правлени, партийна эрганизаци малай үбэлжэлгэдэ эрхимээр бэлэдхэхын түлөө малшадай дунда мүрысөө эмхидхэhэн байна. Энэ мүрысөөн мүнөө түлэг дунда ябана. Манай малшад дутуу дундануудаа зайсуулжа, малаа гарзагүйгөөр ондо оруулхаар хүсэд шиидэнги байна.

Ж. Цыдыпов, Сэлэнгын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

Түрүү малшан

... Банзаракшеев арба гаран жэлдэ колхозойнгоо hүбэй үхэрнүүдые адуулжа байна. Тиихэдээ зуун hуудал Банзаракшеев жэл бүхэндэ тобир тарганаар хуруулаа ондо оруулдаг, зун, намарай шэнэ үедэ малаа ехээр тэжээжэ шададаг, баян дүй дүршэлтэйхэй. Үнгэрэгшэ жэлдэ ... hүбэй үхэр гарзагүйгөөр ... бэлшээриин үедэ, нэгэ ... амидын шэнгүүрые 896 граммаар дээшэлүүлжэ шадаhан байна. Малаа тобир тарганаар томо болгоhонойнгоо түлөө энэ малшан ажалай нэмэлтэ түлбэридэ 1 бүруу, 3 хонин, 1 гахай абаа.

Мүнөө нүхэр Банзаракшеев үбэлжэлгые эмхитэйгээр угтажа, харууhалжа байhан бүхы малаа дундаhаа дээшэ шадалтайгаар үбэлжэлгэдэ оруулаа.

Ц. Дандаров.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин ээлжээтэ съездын хүдэлэлдэ социалистическэ мүрысөөн республика доторнай үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Бүгэдэарадай энэ хүдэлөөндэ Пограничнэ МТС-эй комбайнер комсомолец И. Бухальцев, Улан-Удын мяха-консервын комбинадай мал үүсэлэлгын цехын хүдэлмэришэн В. Свинар гэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Эдэнэр мүнөө үдэрэйнгөө даалгабаринэ 150—200 процент дүүргэжэ, нэхэдтөө өөнөө харуулна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарhаа) комбайнер И. Бухальцев, комсомолка Валентина Свинар. **Ф. Моренецэй, А. Мантаевай фото.**

Залуушуулай дунда ябуулагдадаг хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие hайжаруулха

(ВЛКСМ-эй Улан-Удын Городской XXV конференциhээ)

ВЛКСМ-эй Улан-Удын Городской XXV конференци hаяхан болобо. Городской комитедэй тоосоото элидхэлые тэрэнэй хоёрдохи секретарь нүхэр **Матвеев** хэлэн байна.

— Городой промышленна предприятинүүд байгша оной 10 hарын түсэбые 106 процент дүүргээ, — гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ. — «Механлит», «Металлоширпотреб», модоной заводууд, мелькомбинат болон бусад хамта 32 предприяти табадахи табанжэлэйнгээ түсэбүүдые болзорhооноь урид дүүргэбэ. Энэ амжалта туйлаха хэрэгтэ комсомолецууд болон залуушуул ехэ үүргэ дүүргээ. Тоосооте үе соо городой промышленна предприятинууд болон эмхи зургаануудай комсомольско организацинууд нилээд бэхижээ, хэдэн зуугаад залуушуул комсомолдо абтаа. Залуушуулай эдэбхи хэшээл дээшэлжээ, комсомольско-залуушуулай 216 бригада эмхидхэгдээ. Үйлэдбэринүүд түсэбые hараhаа hарада 150 — 200 процент хүргэтэр дүүргэдэг бригаданууд тэдэнэй дунда олон. Сэмбын фабрикын комсомолецууд болон залуушуул социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, ажалайнгаа нормые бултадаа үлүүлэн дүүргэдэг болоhон байна. Мүн ПВЗ-гэй вагонхабсаралгын цехэй модоно дархан Фещук 1963 оной, нүхэд Малыгин, Багаев гэгшэд 1960 оной, сэмбын фабрикын бүд нэхэгшэд Гордеева, Габитова, hооло зэргэгшэд Бобылева, Ли Чен-хо болон бусад 1956 оной түсэбүүдые дүүргэжэ эхилэнхэй.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленумүүдэй тогтоолнуудые манай городой комсомолецууд болон залуушуул халуунаар hайшаан угтаhан байна. Парти, правительствын урьаада хариу болгон 900 гаран басагад, хүбүүд өөhэдынгөө дураар малажал дээрэ хүдэлмэрилхөөр республикын колхозуудта комсомольско путёвкоор эльгээгдэhэн байна. ПВЗ-hээ эльгээгдэhэн, Сэлэнгын аймагай Сухын МТС-тэ хүдэлмэрилдэг Николай Могильников эрхим ажалаараа суута гараа. Нүхэр Могильников комсомольско-залуушуулай агрегатда комбайнераар хүдэлмэрилжэ зуураа, сезон соо «Сталинец-6» комбайнаар 746 гектар таряа хадаhан, 2895 центнер таряа сохиhон байна. Комсомолка Женя Неродова Мухаршибирэй аймагай «Искра» колхоздо hаалишаар хүдэлмэрилхэ зуураа, ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ даажа байhан 12 үнеэнhээ hү hааха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. Мүнөө тэрэ хадаа тус колхозой комсомольско организациин секретараар дэбжүүлэгдэнхэй.

—Гэхэтэй хамта, комсомольско организацинуудай хүдэлмэридэ ехэхэн дутуу дундануд бии. Зарим предприятинуудай, жэшээлхэдэ, мяхаконсервын комбинадай, шэлэй, машина бүтээлгын заводуудай комсомольско организацинууд продукцин шанарай түлөө тэмсэнэгүй, социалистическэ мүрысөө муугаар эмхидхэнэ, ёhо тэдхэгээр хүтэлбэринэ,—гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ. Үйлэдбэриин түрүүшүүлэй дүй дүршэл залуушуулай дунда hулаар дэлгэрүүлэгдэнэ, ажалай түрүү арга, техническэ минимум ехэ hулаар, муугаар нэбтэрүүлэгдэнэ. ВЛКСМ-эй городской райкомой райком дотор хэды комсомольско-залуушуулай бригадын хүдэлмэрилдэгые мэдэхэгүй байшоо. Юуб гэхэдэ, тус райкомой секретарьнар нүхэд Ячменёва, Журавлев гэгшэд ВЛКСМ-эй ЦК-гэй IV пленумэй шиидхэбэриие хэрэгжэлээнь бэелүүлжэ шадаагүй, комсомольско организацинуудые ёhо тэдхэгээр хүтэлбэрилнэ.

Сашаhаа элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэ болоо.

Городой комсомолецууд болон залуушуулай политическэ hуралсал нёдондо жэлэйхиhээ жэшээгүй hайнаар бэлэдхэгдэжэ, эмхи гуримтайгаар эхилээ. Пропагандистууд нүхэд Шагдуров, Кутузов, Троицкая, Овчинникова гэгшэд занятинуудаа удха hайнтайгаар үнгэргэнэ. Тиигэбэшье, залуушуулай дунда политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри hулаар ябуулагдана. Архи ууха, ажалай журам эдэжэ, hальхай hамуу ябадал гаргаха гэхэ мэтын таарамжагүй ушарнууд комсомолецууд болон залуушуулай дунда үшөөл үзэгдэнэ. Эдэнэйhээ боложо гэргэнэй, комсомолой журам эдэжэ ябадал олоор үзэгдэнэ гэжэ үгэ хэлэhэн делегадууд шүүмжэлбэ.

Паровозо-вагонно заводой комсомольско комитедэй секретарь нүхэр **Ченкиров** үгэ хэлэхэ зуураа, нигэжэ мэдүүлбэ:

— ВЛКСМ-эй городской комитедэй хүтэлбэрилэгшэд залуушуулые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ hаналаа багаар табина. Тэдэнэр залуушуулай дунда хөөрэлдөө, элидхэл хэдэггүй, тэдэнэй ажабайдалтай танилсадаггүй байна.

— Комсомольско организацинуудай ажабайдалда ВЛКСМ-эй горком, райком болон партийна организацинууд hаналаа бага табина, — гэжэ делегат **Баталов** хэлэбэ. — Педагогическа институдай 85 студентнэр городhоо 13 километрын зайда байдаг юм. Тиин тэдэнэр үдэр бүхэндэ автобусаар ябажа, hарадаа ехэ мүнгэ гаргашална.

Конференци дээрэ үгэ хэлэhэн делегадууд нүхэд **Финкинштейн, Атемченко, Ячменёва, Филиппов** гэгшэд ВЛКСМ-эй горком залуушуулай дунда ябуулагдадаг ниитэ-политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэрээр hонирходоггүй, тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэд тодорхой заабари үгэдэггүй гэжэ шүүмжэлбэ. Тиихэдэ комсомолой горком залуушуулай политическэ эрдэмээ дээшэлүүлхэ, мүн хүдэлмэрийнөө таhарангүй хүдэлмэришэн-залуушуулай үдэшын hургуулида hурахэ хэрэг хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Городской районуудhаа эмхидхэгдэhэн 23 политкружокой 13-ниинь занятиин эхилhэн байна.

Городской комитет предприятинуудай комсомольско организацинуудаар, мүн залуушуулай ажабайдалаар hонирходоггүй, тэдэнэй байра байдалые ошожо харададаггүй. Залуушуулай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри hулаар ябуулагдана, лекци, элидхэлнүүд тон үсөөнөөр үнгэргэгдэнэ, — гэжэ үгэ хэлэhэн делегадууд нүхэд **Матханов, Могзоев, Невлас, Булыгин** гэгшэд хэлэбэ.

Тэрэшэлэн hургаалдай дунда hуралсалай-хүмүүжүүлгын, культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие ВЛКСМ-эй городской комитет болон комсомольско организацинуудай hулаар ябуулжа байhаниие элидхэлшэ болон үгэ хэлэhэн делегадууд тэмдэглэбэ.

— Залуушуулай сүлөөтэй сагаа культурнаар үнгэргэхэ гуламтануууд — клубууд тэдэнэй эрилтые хангажа шаданагүй, — гэжэ Улан-Удын городской Советэй гүйсэдхэхы культурын таhагые даагша нүхэр **Гринштейн** тэмдэглэбэ.—Илангаяа «Луч», уhанзамайхидай клубууд болошогүй нобшоор, муугаар хүдэлмэрилнэ. Тиихэдэ «Луч» клубые даагшаар мүнөө хүрэтэр таатай хүн томилогдоогүй байhаар.

ВЛКСМ-эй городской комитедэй конференци дээрэ КПСС-эй Горкомой секретарь нүхэр **К. М. Продайвода,** ВЛКСМ-эй обкомой секретарь нүхэр **Н. В. Бутуханов** гэгшэд дэлгэрэнгүйгээр үгэ хэлэжэ, залуушуулай урда мүнөө табигдаад байhан зорилгонуудые тодорхойлбо.

hүүлээрнь ВЛКСМ-эй городской комитедэй ээлжээтэ пленум боложо, секретарьнуудые **В. Д. Матвеев, Д. К. Хадаханэ** гэгшэд hунгагдаба.

Пропагандистын занятиида хэрэгтэй хөөрэлдөөн хадань, тэрэниие үгэнь hонирхомоорешье, бэлэн болоо шададаггүй.

... хэлэдэг хүнүүд тухай партиин гайхамшагта ... М. И. Калинин нигэжэ «Дажар болоhон хэлээр ... юун гээшэб гэжэ мэдэхэ ... хэлэхэдээ, ухаантай болодог, тансал хэлэнээ гээд ... Дажар болоhон хэлэхэдээ хүниие hониргүй, юундэб гэхэдэ, тэрэ бүхэн булта мэдэхэ болохо. Хэрбээ өөрынхэгөө ... тиимэшье hонирхомоор, гэжэ түбэгнээгүй. ... үгэ дуулахаашье hайн, ... Хүн бүхэн өөрынхи ... урид ... хэлээр ... оролдохо ёhотой. Эгээ ... тэрэ hообоор, тэдэн ... хэлэхэдээ ... энгэргэн.

... конспекттэй байба ... бэшэлэн юумээ эхин ... хүрэтэр уншаха зэргэ ... тархиа татангүй ... өөрэлдөөгөө ... хэлээр ... хэлбэри hайн бэшэ ... хэлэн үнгэргэхэ гэжэ ... өөрэлдөхо ... зэргэтэй. ... шагнагшадай дура татагоор хэлэхэдээ хөөрэлдөөн шанар, нүлөөлэл ехэ болодог. Пропагандистын баян, сэбэр хэлэтэй байгаа hаань, тэрэнэй хэлэhэн үгэнь ойлгосотой байдаг.

Зарим пропагандистнуудай дутагдалынь гэхэдэ, тэдэнэр үлүү үгэнүүдые (тиимэ хадаа, ойлгоно гүт, тиигээ, нигэжэ хэлэхэдэ г. м.) дабтан хэлэдэг. Жэшээнь, пропагандист нүхэр Мексн (Сэлэнгын аймаг) партиин ЦК-гэй июльскэ Пленумэй материалаар занятия хэхэдээ нэгэ часэй турша соо «ойлгоно гүт» гэhэн үгэ 88 дабтаhан байна, мүн мэдүүлэлнүүдэйнь стилистическэ талаараа буруугаар зохёогдоноо байгаа.

Иимэ муугаар, алдуутайгаар хэлэхэдэ шагнагшад эсэнэдэг, залхуурадаг, тиигээд хэлэhэн юумынь ойлгодоггүй юм.

Пропагандист хадаа үзэжэ байhан материалаа коммунистическэ байгуулалтын асуудалнуудтай, партийна организацинуудай шиидхэжэ байhан зорилгонуудтай, нютагай байдалтай нягтаар холбон хөөрэжэ уялгатай.

Ямар шухала эрилтэнүүд пропагандистын урда табигдаhаб гэжэ хаража үзэбэбди. Эдэ эрилтэнүүдые бэелүүлээд байгаhаа пропагандист урдаа табиhан зорилгоо дүүргэжэ шадаха. Зүгөөр пропагандистын мэргэжэл шадабари нэгэ доро бэшэ, харин удаан саг соо, ехэхэн оролдолгын ашаар бии болодог. Эгээл тиимэhээ «поэдууд — түрэхэhөө, ораторнууд — оролдосоhоо» гэжэ арадай дунда хэлэдэг. Пропагандист бүхэн идейно-политическэ, юрэнхы эрдэмээ, пропагандистска мэргэжэл шадабараа сааг үргэлжэ дээшэлүүлжэ байха уялгатай.

Б. Баймин, КПСС-эй обкомой лекторскэ группые даагша.

... урданаар, шагнагшадай ... мэдэхэгүй ... хадаа ... өөрэлдөөгөө ... ... оролдохо ёhотой. ... урданайхаар ... аман үгэ, ... мэдэхэ ... сэхэ ... хэлэхэдэ ... Мүн ... алдуугүйгөөр, ... hураха шухала. Согоо ойлгосотой, тодорхой-

Луговодой оролдосото ажал

Үндэр газарта хабар орой дулаардаг, намар эртээр хүйтэрдэг, мүн тэндэхи жэл бүриин уларил олон янза байдаг. Энээнhээ шалтагаалан ногоон ходоорой хожомдожо гарадаг, сабшалангай ургаса оройтодог юм. Тиимэhээ зарим луговодууд дулаархые хүлеэжэ байнгүй, сабшалангай ногооной ургасые дээшэлүүлхын тулада эртэнhээ эхилэн ехэхэн хүдэлмэри хэдэг байна.

Ахын аймагай «Ким» колхозой луговод нүхэр Шарлай Дондукович Аюшеев шударгы ажалаараа колхоз, аймаг дотороо мэдээжэ болонхой. Нүхэр Аюшеев үндэр наhатай болобошье, ажалдаа энэн ёноор хандажа, колхоздоо али болохо туhа хүргэхын түлөө ходоодо оролдодог байна. «Ким» колхоз Шарлай Дондукович Аюшеевай оролдосын ашаар жэл бүри малдаа хүсэд хүрэхэ үбhэ тэжээл хуряажа, үбэл хабарай шэмэрүүн хүйтэндэ үедэ малаа тэжээлээр дутаадаггүй, тураажа гарзалуулдаггүй, hайнаар ондо оруулдаг юм. Мүнөө жэлдэшье «Ким» колхоз үбhэ бэлэдхэлээр бусад колхозуудhаа түрүүлжэ ябаа.

Шарлай Дондукович мүнөө 3 ехэ участок гансаараа даажа абаад, тэрээн дээрээ саг үргэлжэ хүдэлмэрилнэ. Нажар сабшалангай ногооной сабшагдажа абтахадань, модо шулуунэнь түүжэ хаядаг, уhа гарамаар газарта hубаг малтадаг, хуушанэнь шэнэлэн заhабарилдаг, уhанайнь бага болоходо, Балагта гэжэ горхоноо намартаа канаваар уhа урадхуулдаг юм.

Хабар эртүүр саhанай hая гэдэжэ байха үедэ сабшалан дээрэ нэг шэбхэ элбэгээр гаргахын тула нүхэр Аюшеев ехэ оролдолго гаргана. Гадна, хаана, ямар газарта нэг шэбхэ дэлгэгдэхэб гэжэ участок бүхэндэнь байдаг фермын hаалишад, олон малшадта заабари үгэдэг юм. «Зарим даа хүгшэд заагдаhан участогта нэг шэбхэ гаргахаяа арсадаг. Тиихэдэнь шаргатай мориненъ хүтэлөөд, ажал дээрэнь дахуулан гарахашье ушар дайралдадаг» гэжэ нүхэр Аюшеев хөөрэнэ. Ингэжэ хүдэлөөгүй hаа нэг шэбхэ сабшалан дээрэ гаргагдахагүй, ургасашье өөдтэй абтахагүй байна. Зүгөөр олонхи hаалишад шэбхээ сабшалан дээрэ ёhотой hайнаар тараадаггүй, тушаалдаhан газарта адхажархидаг юм.

Энэ жэлдэ нүхэр Аюшеев 100 гаран гектар сабшалан hайжаруулаа. Энээнэй ашаар Жэлэгэн, Дээдэ-Балагта, Доодо-Балагтын участогуудhаа нилээд ехэ үбhэн абтажа хуряагдаа. Дунда зэргээр эндэ га бүриhөө 25—30 центнер үбhэн абтаа гэжэ тус участогуудта хүдэлмэрилдэг бригадын бригадир нүхэр Ошор Хумаев мэдүүлнэ. Шарлай Дондуковичын энэ оролдосото ажалые колхозшье, аймагшье үндэрөөр сэгнэдэг.

Үнгэрэгшэ жэлдэ нүхэр Аюшеев Худөө ажахын бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадалсажа, үнэн сэхэ, шударгы ажалайнгаа түлөө медаляар, «Родина» гэжэ радиоприёмнигоор шагнагдаа. Мүн выставкэдэ хабаадалсаха үедөө Аюшеев ороной түрүү луговодуудтай хөөрэлдэhэн, дүй дүршэлыень hонирхожо, өөрынгөө ажал хүдэлмэридэ туhатай элдэб арга ойлгожо абаhан байна. Тиин энэ нүхэр даажа абаhан бүхы участогуудтаа мүнөө намар горьтой ажал хэжэ байнхай.

Мүнөө Шарлай Аюшеев аяар 70 наhатай болонхой, тэдэ хүнгэн гээшэнь. «Үнөө нэгэ хэды жэлдэ колхоздоо ажаллажа, сабшалан hайжаруулхые хүсэнэб»—гэжэ тэрэ хөөрэнэ.

Д. Дугаров.

Түсэбөө 200 процент дүүргэбэ

Маслопромой Торнин тоhоной завод hү болбосоруулха жэлэйнгээ түсэбые 200 процент дүүргэбэ. Торнин бүхы колхозууд, илангаяа Сталинай, Хрущевой нэрэмжэтэ, «Улаан-Бургалтай», «Заветы Ильича» колхозууд hү тушааха түсэбөө үлүүлэн дүүргэбэ.

Мүнөө энэ тоhоной завод аймагайнгаа хүн зониие тоhо, өөхэйгөөр хангахын тула хэдэн тонно hү тушаан абажа болбосоруулхаь.

Н. Цыбенов.

„БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭНДЭ" БЭШЭhЭНЭЙ hҮҮЛЭЭР

Хоймороой сельпогой „хүндүүлхэй" газар

Манай газетын «Сатирын буланда» дээрэ дурсагдаhан гаршатай бэшэг толилогдоhон юм. Түнхэнэй аймагтахи «Аршан» курортын дэргэдэхи сельмаг соо ариг сэбэр сахигданагүй, магазиние даагша Косилова худалдан абагшадта шэрүүнээр хандана, зарим эд бараанай сэнгые дээшэлүүлжэ худалдана гэжэ тэрэ бэшэг соо хэлэгдэhэн байгаа.

Бэшэг соо заагдаhан баримтанууд шалгалтаар тодороо гэжэ манай редакцида Түнхэнэй аймпотребсоюзай правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Арьяев мэдээсэбэ. Хоймороой сельпогой правлениин заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, сельпогой складые даагша нүхэр Могоевта шанга донгодолго соносхогдобо. Мүн сельмаг соогоо ариг сэбэрые сахяагүйнь ба худалдаа-hайманай журам эбдэhэнэйнь түлөө сельмагые даагша Косиловада шанга hануулга хэгдэбэ.

Сатирын булан

„Шууятай фермэ, шалаатай хүрьгэн..."

Үдэшын боро хараан боложо, хүндын жабар хүнэй хасар шэмхэнэ. Долонгир хашан моридтай айл хотоной үнэр абяа абахадаа, hөөл ульгамаар дугшалдаба. Гүбэгэр дээрэ гаран сасуумнай хүхигэр хотон-фермэ харагдаба.

—Энэл даа, «шууятай фермэ, шалаатай хүрьгэн» гээшэмнай. Харагты, тэрэ нэгэ үрөөhэн гуталтай хээтэй харайжа ябана, хойноhоонь шал hоргуу «шалаатай хүрьгэн» шиидам баригаад намнана...—гээд мини нүхэр ташуураараа заажа.

Обёорон гэhээм—олигой үзэгдэл. Тэдэ энээн тухай дэлгэрэнгүйгээр хөөрэе.

Яруунын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо «Комсомол фермэ» гэжэ нэрэлүүлдэг, ахиан хүу залуушуулhаа бүридэhэн hаали бии юм. Эндэ хүдэлдэг комсомолецууд-залуушуул эбтэй эетэй байдаг, hайн ажалаараа колхоз дээрэ суурхадаг hэн.

Харин мүнөө «шалаатай хүрьгэнтэй шууятай фермэ» гэлсүүлхэhээ бэшэ, ондоо үгөөр дурдуулаха болишонхой. Ажалшье муудаа. Энээндэ ветеринарна фельдшерэй нэрэ зүүhэн Аюров Гомбо гэжэ архинша, холхиндог хүн ехэ гэмтэй. Тэрэ хүн манай Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо сэргэжэ жэлhээ үлүү болобо. «Естой залуудаа абаhан» hамгатай юм. Тэрэнь хоёр хүүгэдээрээ Инсингын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо байгаа.

Аюровые харахада, нилээд наhажаал ба түбшэржэ түбөө олохоор болоhон хүн. Тэдэ эрэhэнhээ хойшо ама халамгай «комсомол фермэ» руумнай ходол харгылдаг байгаа юм. Энээнэйнь колхозойнмай залуушуул мэдээд:

Хүрин зээрдэ төөлтэйхэн Хүлэг лэ hэн хаан даа ahхандаа. —гээд дуулажа ороо hэн. Тэдэ юуншье hаа наhатайшаг хүн байжа бшуу даа, эшээд болино аа бы гэхэдэ, удаашьегүй манай hаалида хүдэлдэг Санжиева Цыргэмаае «hамга абааб» гэжэ шал hогтуугаар колхозой центрээр шашажа ябаа юм. Энэ тоймог юу хэлэнэ гээшэб гээд, hургашалхадаа, нээрээшье зүб хэлэhэн байгаа...

Энэ hогтуутай нинилээр Цыргэмаагаймнайшье занганн хубилаа юм: ажалдаа хайша хэрэгээр хандана, халтад гэхэдээ сухалаа хүрөөд, нүхэдөө хараана. Аюровтаяа дахасалдаад, дуратай тээшээ гэнтэ ябашана. Тиигээдшье энэ Гомботой нилээжэ олоhон «жаргалынь» гэхэдэ—hогтуу Гомбодо үдэр бүри шахуу сохиуулдаг, наншуулдаг, хараалгадаг юм.

Далимда залуушуулай фермынхид хүгшэ залуугүй амар заяагаа үзэхээ болишонхой. Гомбо «хүрьгэн» колхозой центр ошоо гэжэ дуулаал hаа, сохом hогтуу ерэхэ гээд, хутага шүбгэеэ, hүхэ мадагаа нюужа, мүн өөhэдөөшье үхибүүдээ үргэлөөд түргөөр гүйжэ тэрьелхээ «түриигөө шууяа» эхилдэг байна. Юундэб гэхэдэ, hогтуу «хүрьгэн», үдэр эрэнэ гү, али hунин гү, хутага эрнэ барьяад, залуу hамгандаа ородог, тэрэнээ сохидог, хараадаг ба айл хүршэнэрээ хүлгэгүүлдэг, шуулуулдаг юм.

Аюровай ашые Яруунын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой правлени hайн мэдэхэ болог лэ. Үдэр бүри шахуу колхозой центр ерээд, Аюрай Гомбын архидадагые мэдэнэгүй гээшэ гү? Үнгэрхэдөө, колхозой центрын магазинай архиие «Гомбын хара» гэжэ залуушуул нэрлэдэг болонхой.

Юрдөөл «шалаатай хүрьгэн зайлаг, шууятай фермэ hайжараг» гэжэ үрээхээр байна.

П. Эгитуевский, Б.-Д. Бадараев.

Дүрбэн гүрэнэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөн

Зүүн ба Баруун зүгэй оронуудай хоорондо барисаа хүгжөөхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсэлгэ

ЖЕНЕВА, ноябриин 15. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** Дүрбэн гүрэнэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй үсэгэлдэрэй заседани дээрэ зүблөөнэй зүбшэхэ зүйлэй гурбадахи пункт —Зүүн ба Баруун зүгэй оронуудай хоорондо холбоо барисаа хүгжөөхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдээ.

Энэ асуудал хаража үзэлгэ октябриин 31-дэ министрнүүдэй дүрбэдэхи заседани дээрэ эхилжэ, Зүүн ба Баруун зүгэй оронуудай хоорондо холбоо барисаа хүгжөөхэ тухай асуудалаар тэдэнэр хараа бодолоо найруулан хэлэһэн байгаа. Холбоо барисаа хүгжөөхэ тухай асуудалаар өөрынгөө дурадхал советскэ делегаци энэ заседани дээрэ оруулһан юм. Баруун гурбан гүрэнэй делегаци хамтынгаа дурадхалые зүблөөнэй үзэмжэдэ мүн лэ табиһан байгаа. Эдэ дурадхалнуудые хаража үзөөд, зүбшэхэ зүйлэй гурбадахи пунктаар элидхэл бэлэдхэхые дүрбэн гүрэнэй түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн экспертнүүдэй комитедтэ министрнүүд тиихэдэ даалгаһан байгаа.

Үсэгэлдэрэй заседани дээрэ Г. Макмиллан түрүүлжэ үгэ хэлэхэдээ, экспертнүүдэй комитедэй хүдэлмэри «урагшагүй» байгаа гэжэ тоолоо. Юуб гэхэдэ, комитедтэ дискуссиин болоходо советскэ болон баруун оронуудай түлөөлэгшэдэй хараа бодолой хоорондоо «тад ондоо» байһаниинь элирээ гэжэ Макмиллан мэдүүлээ.

Макмилланай һанамжын ёһоор, Советскэ Союзай баримталһан хараа бодолһоо шалтагаалан тус комитедэй хүдэлмэриинь урагшагүй байһан хэбэртэй болоно. Советскэ Союз хадаа холбоо барисаа хүгжөөхэ замдахи һаад бэрхэшээлнүүдые зайсуултаар, стратегическэ материалнуудые наймаалалгада хиналта тогтоолгоор тус асуудал хизаарлахые оролдоно гэһэн хэбэртэйгээр английска түлөөлэгшэ баталан хэлэбэ.

Удаань **В. М. Молотов** үгэ хэлээ.

Зүбшэхэ зүйлэй гурбадахи пунктаар Советскэ Союзай оруулһан дурадхал дүрбэн гүрэнэй правительствонуудые толгойлогшонорой директивэнүүдтэ тааралдуулан найруулагдаһан байна гэжэ советскэ делегацие толгойлогшо онсо тэмдэглээ. Эдэ директивэнүүдые хүтэлбэри болгон арадуудай хоорондоо сүлөөтэйгөөр харилсалгада ба амгалан ёһоор худалдаа наймаа эрхилэлгэдэ бэрхэшээл тохёолдуулжа байһан һаад түбэгшээлнүүдые сааша саашадань зайсуулгада хамагай түрүүндэ бидэнэр анхарал хандуулха ёһотойбди.

Гэхэтэй хамта, гурбан министрнүүдэй дурадхаһан проект соо энэ асуудал һүүлшын һуурида табигдаһан байна. Энэ хадаа «стратегическэ худалдаа наймаан» тухай үгэ, хүүрые шалтаг барин хэгдэһэн байна. Теэд энээн тухай правительствонуудые толгойлогшонорой директивэнүүд соо нэгэшье үгэ хэлэгдээгүй байха юм гэжэ Молотов хэлээ.

Хамаатай оронууд болон арадуудай алиндашье ашатай туһатай байхаар холбоо барисаа һаадгүйгөөр бэелүүлхэ гэһэн правительствонуудые толгойлогшонорой директивэнүүд советскэ делегациин проект соо хараада абтаһан байна гэжэ Молотов саашань тэмдэглээ.

Гурбан министрнүүдэй дурадхаһан проект тухай хэлэхэ болоо һаа, директивэнүүдэй эдэ заабаринууд тэрээн соонь харуулагданагүй. Нүгөө талаһаа, бусад гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсаха һэдэлгэ гаргаһан хэдэн дурадхал тэрэ проект соо оруулагданхай. Зарим гүрэнэй хуули ёһондо болон захиргаанай гуримуудта ямар нэгэн хубилалта оруулха гэһэн һанаашалганууд харагдахаһаа гадна, мүн зарим гүрэнэй валютын курсые хубилгаха тушаа эрилтэнүүд тэрээн соонь хэгдэнэ гэжэ Молотов саашань хэлээ. Эдэ уг үндэһэгүй эрилтэнүүд ямар нэгэн гүрэнэй дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсаха гэһэн ябадал болоно гэжэ харуулха зуураа, Молотов иигэжэ мэдүүлээ: дайнай идхалгые гү, али хүн түрэлтэндэ харша атомна добтолго идхалгые «һаадгүйгөөр» хэхэ зорилготойгоор «үзэл бодолоо һаадгүйгөөр дамжуулалсаха» ябадал Советскэ Союзда урда тээншье гаргуулагдадаггүй байһые ба саашадаашье гаргуулагдахагүй байһые бидэнэр нюунагүйбди. Энэ идхалга эб найрамдал хангаха интересүүдтэй зохилдохогүй байна. Социализмын ба арадай демократиин оронуудай арадуудаар намнуулагдаһан общественэ элдэб хог богой һүйдхэлгын ябуулга һүжэрөөжэ магад иимэ «сүлөөе» бидэнэр зүбшөөжэ шадахагүй байнабди. Теэд энэ хэрэгтэ олон миллиард долларой гарташалагдадаг байһаниинь мэдээжэ. Энэ хадаа арадуудай хоорондо хани барисаа ба харилсан ажаллалга хүгжөөхэ хэрэгтэ тааралдахагүй байна. Бата бэхи эб найрамдалые болон һалбаран бадаралгые хүсэжэ байһан Советскэ Союзда болон бусад арадуудта хани барисаа, харилсан ажаллалга хүгжөөлгэ ехэ үнэтэй юм. «Сүлөөтэ Европа» гэхэ мэтын хуурмаг гаршагуудаар өөһэдыгөө далдалдаг радиостанцинууд арадуудай эрхэ сүлөөгэй хэрэгтэ үнэхөөрөөл туһалдаг юм гэжэ демократическа ёһо гуримай тала баригшадай дундаһаа хэншье хэлэжэ шадахагүй байна. Иимэрхүү радиостанцинууд эрхэ сүлөөгэй хэрэгтэ бэшэ, хархис хара этэгээдүүдэй хэрэгтэ, арадуудай хоорондо хёмороо үүдхэн һүжэрөөлгэдэ, эб найрамдалые һулаһуулгада ба шэнэ дайнда бэлэдхэлгэдэ туһална гэжэ үнэн сэхэ хүн бүхэн мэдэрхэ байна. Эдэ бүгэдэ тухай г-н Макмиллан эндэ юушье хэлэнгүй гараа.

Зүүн ба Баруун зүгэй оронуудай хоорондо холбоо барисаа хүгжөөхэ тухай асуудалаар советскэ делегациин проектые үндэһэ болгон абахые бидэнэр дурадхаха байнабди. Советскэ делегаци хадаа правительствонуудые толгойлогшонорой зүблөөн дээрэ Франциин премьер-министр г-н Форой июлиин 22-то оруулһан дурадхалнуудай тэрэ проектые үндэһэ һуури болгон абажашье болохо байна гэжэ мүн лэ тоолоно. Гадна, тус асуудалаар манай хэлсээндэ энэ зүблөөн дээрэ гурбан гүрэнэй дурадхаһан проектһээ хэдэн пунктнуудые нэмэн оруулжа бидэнэр шадаха байнабди гэжэ үгынгөө түгэсхэлдэ Молотов мэдүүлээ.

Холбоо барисаа хүгжөөхэ тухай асуудалаар зүблөөн дээрэ хэгдэһэн хүдэлмэриин үрэ дүн урмаа таһархаар байба гэжэ **Д. Даллес** үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ.

Баруун гүрэнүүдэй хэдэн дурадхалнууд тус оронуудай дотоодын асуудалнуудта хамаатай гэжэ мэдэрбэшье, Даллес хадаа саашань хэлэхэдээ, урда тээнь үгэ хэлэһэн Макмиллан шэнгеэр, гурбан гүрэнэй делегациин оруулһан дурадхалнуудай эгээл энэ хубинь холбоо барисаа хүгжөөлгын дулдыдаха эгээн лэ шухала асуудал болоно гэһэн хэбэртэйгээр онсолон хэлэһэн байна.

Зүблөөн дээрэ болоһон хэлсээнүүд һайса үгэеэ ойлголсолгодо хүргөөгүй болобошье, эб найрамдалые бата бэхи болгохо зам саашадаа бэдэрэн олголгодо туһалха бэзэ гэжэ найданаб гээд Даллес үгынгөө түгэсхэлдэ мэдүүлээ.

Культурна харилсаа байгуулха талаар экспертнүүдэй хэлсээ түйлаһые һайшааһан тухайгаа **А. Пинэ** элишэлэн мэдүүлээ. Гэбэшье, Пинэгэй һанамжын ёһоор экспертнүүдэй хүдэлмэриин үрэ дүн «урмаа таһархаар» байһан болоно. Юуб гэхэдэ, цензура, мэдээнүүдые корреспондентнүүдэй бүри үргэнөөр абажа шададаг болохо, радиодамжуулганuудта һаалта хэлгые зайсуулха, Франциһаа СССР-тэ байдаг дипломатическа түлөөлэлгын зургаанда хэгдэдэг хизаарлалтануудые зайсуулха гэхэ мэтын асуудалнуудые хаража үзэхэһөө советскэ түлөөлэгшэ арсаа гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

Зүүн ба Баруун зүгэй оронуудай хоорондо холбоо барисаа хүгжөөхэ асуудалаар дүрбэн гүрэнэй мэдүүлгын проектые Пинэ үгынгөө түгэсхэлдэ зүблөөнэй үзэмжэдэ табиһан байна. «Амгалан ёһоной худалдаа наймаа хүгжөөлгэдэ таарамжатай эрхэ байдал бии болгохо», «үзэл бодолоо һаадгүйгөөр дамжуулалсалгада ба мэдээ абалсажа байлгада тохёолдодог һаад бэрхэшээлнүүдые сааша саашадаа зайсуулха», «хүнүүдэй һаадгүйгөөр аяншалгада тохёолдодог бэрхэшээлнүүдтэ эсэс табиха оролдолго гаргаха» гэһэн дүрим заабари энэ проект соонь оруулагдаһан байна.

Гэбэшье, тодорхой һанамжа дурадхалнуудай бусад пунктнууд соонь худалдаа наймаа һаадгүйгөөр хүгжөөхэ тухай юуншье хэлэгдэнэгүй.

Французска делегациин оруулһан дурадхалые шэнжэлжэ үзэхэб гэжэ **Г. Макмиллан** мэдүүлээ.

Удаань **В. М. Молотов** үгэ абаа. Правительствонуудые толгойлогшонорой зүблөөн дээрэ Франциин премьер-министр Э. Форой оруулһан дурадхалнуудай ба гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөн дээрэ баруун гурбан ороной правительствонуудай оруулһан дурадхалнуудай хоорондоо ехэ илгаатай байһанда Молотов анхарал хандуулаа. Пинэйн оруулһан дурадхал тухай удаадахи заседани дээрэ өөрынгөө һанамжые хэлэхэб гэжэ Молотов мэдүүлээ.

Французска делегациин оруулһан дурадхалые США-гэй делегаци һайн тээшэнь шэнжэлэн үзэхэ гэжэ **Даллес** хэлээ. Минии һанамжын ёһоор холбоо барисаа хүгжөөхэ тухай асуудал өөрынгөө удхаар гүрэнүүдэй дотоодын эрхэдэ ородог асуудалнуудтай холбоотой гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

Польско Арадай Республикын столица— Варшава.
И. В. Сталинай нэрэмжэтэ Культурын ба наукын Ордон.
Польско Центральна фотоагентствын фото.

СССР-эй Верховно Соведэй делегаци түрэл орондоо бусахаяа Софиһоо гараба

Арадай суглаанай уряалаар Болгари ошоһон, Союзай Соведэй мандатна комиссиин гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гэй секретарь Н. И. Беляев толгойлогшотой СССР-эй Верховно Соведэй делегаци түрэл орондоо бусахаяа ноябриин 15-да Софиһоо мордобо.

Арадай суглаанай Президиумэй түрүүлэгшэ Г. Дамянов, Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Вылко Червенков, Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор, БКП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь Т. Живков, БКП-гэй ЦК-гэй политбюрогой гэшүүд, БКП-гэй ЦК-гэй секретарьнууд болон бусад тусхай тушаалта хүнүүд, Болгариин Арадай Республикын, Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэһэн, аэродром дээрэ ерээ.

Арадай суглаанай зүгһөө Ф. Козовский советскэ парламентска делегацие амаршалаа.

СССР-эй Верховно Соведэй делегациин хүтэлбэрилэгшэ Н. И. Беляев микрофоной урда иигэжэ хэлээ:

Танай үзэсхэлэн һайхан эхэ орондо һүүлшынгээ минутануудта байха зуураа, ахадүүгэй ёһоор, үргэн ехээр айлшалуулһанайтнай түлөө таанарта үнэн сэдьхэлэй гүнзэгы баясхалан дахин дахин хүргэхыемни зүбшөөгыт. Танай эхэ орон дотор хараһан үзэһэн юумэеэ бидэнэр хододоо һанажа ябахалди.

Энэ 15 үдэрэй туршада манай ябаһан газарта хаа хаанагүй наһажаал хүнүүд ба үхибүүд, эрэгтэйшүүл ба эмэгтэйшүүл, хүдэлмэришэд ба таряашад, интеллигенци, околинуудай, округуудай ба республикын хүтэлбэрилхы ажал-ябуулагшад манай арадта, правительствода, Советскэ Союзай агууехэ Коммунистическэ партида үнэн зүрхэнһөө халуунаар дурладаг байһанаа харуулаа.

Үнэн зүрхэнэй энэ гүнзэгы дурлал хадаа эрхэ сүлөөгэй, национальна бэеэ даанхай байдалай түлөө манай арадуудай тэмсэл дундуур шуһаар гагнагдаһан ахадүүгэй холбооной, коммунизм байгуулхын тулада эб найрамдалтай, бүхы арадуудтай хани барисаатай байхын тулада манай хамтадаа эрмэлзэжэ байһан агууехэ нэгэн зорилгымнай ашаар байгуулагдаһан ахадүүгэй түүхэтэ хани барисаанай үрэ дүн мүн гэжэ бидэнэр һайса мэдэнэбди. Бидэнэр таанартай хамта, арадай демократиин оронуудтай, агууехэ Хитадай Арадай Республикатай хамта эб найрамдалай ба социализмын хүсэн түгэс, илагдашагүй нэгэдэмэл лагерь болонхойбди. Манай хани барисаае саашадаа эсэшэгүйгөөр бэхижүүлхэбди, ажахын ба культурын бүхы һалбаринуудые улам дэбжээхын, бүхы талаарнь хүгжөөхын түлөө саашадаашье оролдосотойгоор тэмсэхэбди. Энээнэй тулада манай коммунистическэ партинуудые тойрон улам эмхитэйгээр жагсахабди.

Мүнөөдэр эндэһээ мордохоёо байхадаа бидэнэр «хахасаябди» гэнэ бэшэ, харин уулзатараа баяртай, «Скипы другари!» (уулзатараа баяртай, хүндэтэ нүхэдүүд) гэнэбди.

Болгаро-советскэ хэтэ мүнхын хани барисаан мандаха болтогой!

Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал мандаха болтогой!

СССР-эй Верховно Соведэй делегаци Будапештдэ ерэбэ

Венгерскэ Арадай Республикын Гүрэнэй суглаанай уряалаар СССР-эй Верховно Соведэй делегаци СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь Н. М. Пегов түрүүтэйгээр ноябриин 14-дэ Будапештдэ ерэбэ.

Венгерскэ Арадай Республикын Гүрэнэй суглаанай түрүүлэгшэ Шандор Ронаи, Министрнүүдэй соведэй түрүүлэгшэ Андраш Хегедюш, Министрнүүдэй соведэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Эрнэ Гере, Министрнүүдэй соведэй түрүүлэгшын орлогшо Антал Апро, гадаадын хэрэгүүдэй министр Янош Болдоцки болон бусад тусхай тушаалта хүнүүд аэродром дээрэ СССР-эй Верховно Соведэй делегацие угтаа.

Венгридэ байдаг советскэ посол Ю. В. Андропов, арадай демократиин оронуудай дипломатическа түлөөлэлгын зургаануудые толгойлогшонор делегацие мүн лэ угталсаа.

Советскэ арадай түлөөлэгшэдтэ хандан Шандор Ронаи иигэжэ хэлээ:

Таанадай ерэһэндэ бидэнэр тон ехээр баярланабди, юуб гэхэдэ, манай агууехэ ба үнэн зүрхэнэй ханиин түлөөлэгшэдые, манние сүлөөлэгшэ Советскэ Союзай түлөөлэгшэдые бидэнэр амаршалха аргатай болоод байнабди...

Сүлөөтэ, бэеэ даанхай ажабайдалтай болоһондоо Советскэ Союзда бидэнэр уялгатай байхаһаа гадна, ниитын, экономическа болон культурна хүгжэлтын талаар манда тэрэнэй үзүүлдэг хани ёһоной туһаламжын түлөө бидэнэр тэрээндэ баясхалан хүргэнэбди.

Венгерскэ арад хадаа Советскэ Союзай эб найрамдалда дуратай политикые бүхы хүсөөрөө дэмжэдэг байна. Тэгшэ эрхын ба бусад гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй гэһэн ёһо гуримые сахин, ниитын ба экономическа ондо ондоо системэтэй гүрэнүүд эбтэйгээр ажабайжа ба амгалан ёһоор харилсан ажаллажа шадаха гэһэн ленинскэ заабарида энэ политикань үндэһэлнэ.

ССР Союзай Верховно Соведэй делегациин гэшүүдые бидэнэр үнэн зүрхэнһөө баясан амаршалнабди. Танай айлшалжа ерэлгэ советскэ болон венгерскэ арадуудай хоорондохи үнэн зүрхэнэй хани барисаае болон харилсан ажаллалгые бүри гүнзэгырүүлхэ гэжэ бидэнэр этигэнэбди.

Хани ёһоор ба халуунаар угтаһанайнь түлөө харюугай үгэ хэлэхэдээ СССР-эй Верховно Соведэй делегацие хүтэлбэрилэгшэ Н. М. Пегов баясхалан хүргөөд, иигэжэ мэдүүлээ:

Танай оронние болон Европын эртэ урдын, гоё һайхан городуудай нэгэн бологшо танай столица — Будапештдэ ерэхэ золтой байһандаа бидэнэр үнэн зүрхэнһөө баясанабди.

СССР-эй Верховно Соведэй делегациин танай орондо ерэһэн ушар ерээдүйнгөө шэнэ, һаруул һайхан байдалые зохёон байгуулхын түлөө хамтымнай тэмсэлэй үедэ манай арадуудай хоорондо байгуулагдаһан эбдэршэгүй хани барисаае эли тодоор харуулна.

Социалистическэ гүрэнөө байгуулха ба бэхижүүлхэ хэрэгтэ венгерскэ арадай түйлаһан амжалтанууд советскэ бүхы хүнүүдэй сэдьхэл хүдэлгэн баясуулна.

Юуб гэхэдэ, танай амжалтануудые, хүндэтэ нүхэдүүд, эб найрамдалай ба социализмын бүхы лагериин хамтын амжалта гэжэ советскэ хүнүүд тоолоно.

Зохёон байгуулхы амгалан ажал хэжэ байһан советскэ ба венгерскэ арадууд шэнэ дайнда бэлэдхэлгэдэ эсэргүүсэн, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө, дэлхэйн бүхы арадуудай хоорондо политическэ, ажахын, культурна болон бусад холбоо барисаа бүхы талаарнь хүгжөөн бэхижүүлхын түлөө нэгэн һаналтайгаар хамтаараа тэмсэнэ.

Энэ хани ёһоной угталгынтнай түлөө таанадта үшөө дахин баясхалан хүргэхыемни, социализм байгуулха хэрэгтэ болон эб найрамдалай түлөө тэмсэлдээ саашадаашье амжалта түйлахыень венгерскэ арадта үнэн сэдьхэлһээ хүсэхыемни зүбшөөгыт.

(ТАСС).

СССР-эй Верховно Соведэй делегациин Венгридэ ошоод байһан тухай

БУДАПЕШТ, ноябриин 15. (ТАСС). Мүнөө үглөөгүүр Н. М. Пегов толгойлогшотой СССР-эй Верховно Соведэй делегаци Венгрие фашизмһаа сүлөөлхын түлөө тэмсэл дундуур наһа бараһан советскэ сэрэгшэдтэ зорюулан Геллер гэжэ хада дээрэ табигдаһан памятнигта ошожо, венок табиһан байна.

Венок табиха үедэ Гүрэнэй суглаанай түрүүлэгшэ Шандор Ронаи, Гүрэнэй суглаанай түрүүлэгшын орлогшонор, Венгерскэ ажалшадай партиин Центральна Комитедэй секретарь Бела Вет, будапештскэ горсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Калман Понграц болон тусхай тушаалта бусад хүнүүд, мүн советскэ посольствын харюусалгатай хүдэлмэрилэгшэд посол Ю. В. Андропов түрүүтэй байлсаһан байна.

БУДАПЕШТ, ноябриин 16. (ТАСС). Н. М. Пегов толгойлогшотой СССР-эй Верховно Соведэй делегаци Венгриин Гүрэнэй суглаанай заседанида мүнөө үглөөгүүр байлсаба. Тэндэ Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Андраш Хегедюш гэгшын элидхэл зүбшэн хэлсэгдээ. Үдэрынь делегациин гэшүүд бүлэгүүд боложо хубаараад, Венгерскэ Арадай Республикын столицын үзэсхэлэн һайхан газарнуудаар ябаба. Делегациин гэшүүд хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй Венгерскэ институтда орожо, тэрээнэй материалнуудые ехээр һонирхон танилсаа.

Энэ үглөөгүүр делегациин гэшүүд —СССР-эй Верховно Соведэй депутадууд Г. Д. Джавахишвили, А. А. Мюрисеп, Л. С. Матвеева, Г. В. Енютин, Н. И. Смирнов гэгшэд СССР-һээ Венгридэ байгаа посол Ю. В. Андропов болон посольствын харюусалгатай хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта Ферихэгскэ аэродром ошожо, СССР-эй Верховно Соведэй уряалаар Советскэ Союз ошожо ябаһан Албаниин Арадай суглаанай делегацие угтаһан байна.

Албаниин Арадай Республикын Арад[illegible] суглаанай делегаци [illegible] ерэбэ

КИЕВ, ноябриин 16. [illegible] СССР-эй Верховно Совед[illegible] лаар Москва ошожо ябаһ[illegible] ниин Арадай Республикын [illegible] суглаанай делегаци Тирана[illegible] нөөдэр Киев ерэбэ. Арадай [illegible] най түрүүлэгшэ Гого Нуши [illegible] циие толгойлно.

Украинска ССР-эй Верхо[illegible] ведэй Президиумэй секретар[illegible] Зленко, УССР-эй Верховно [illegible] депутадууд, ажалшадай де[illegible] дай Киевскэ городской Сов[illegible] сэдкомой түрүүлэгшэ А. [illegible] дов, Украинска ССР-эй Г[illegible] хэрэгүүдэй министрын [illegible] С. А. Слипченко, ниитын [illegible] цинуудай ба хэблэлэй түл[illegible] айлшадые Киевскэ аэродро[illegible] угтаа.

... Самолёт буугаад тог[illegible] рээнһээ албанска делега[illegible] шүүд гарана. Угтагшад [illegible] ошожо, хани нүхэдэй ёһоор [illegible] рилсана. Делегациин гэшү[illegible] лаа сэсэгүүд барюулагдана.

Аэродром дээрэ болоһон [illegible] хани ёһоной оршон байдал[illegible] рөө.

Албаниин Арадай Респ[illegible] Арадай суглаанай делегаци [illegible] ошохоор мордобо.

Венгерскэ ажалшадай [illegible] Центральна Комит[illegible] нэгэдэхи секретарь [illegible] Ракоши, Министрнү[illegible] Соведэй түрүүлэгшэ А[illegible] Хегедюш СССР-эй Вер[illegible] Соведэй делегацие [illegible] уулзаба

БУДАПЕШТ, ноябри[illegible] (ТАСС). Гүрэнэй суглаан[illegible] лаар Венгридэ ошоод байга[illegible] Пегов толгойлогшотой, [illegible] Верховно Соведэй делегаци[illegible] скэ ажалшадай партиин Це[illegible] Комитедэй нэгэдэхи секрет[illegible] тиас Ракоши, Министрнүүд[illegible] дэй түрүүлэгшэ Андраш [illegible] хоёрто мүнөөдэр уригдан [illegible] тэдэнэртэй үнэн сэдьхэлһэ[illegible] наар хөөрэлдэбэ.

ВПТ-гэй ЦК-гэй полит[illegible] гэшүүн, Министрнүүдэй Сов[illegible] рүүлэгшын нэгэдэхи орлог[illegible] Гере, Гүрэнэй суглаанай тү[illegible] Шандор Ронаи гэгшэд хөө[illegible] хабаадаа. СССР-һээ Венгр[illegible] гаа Посол Ю. В. Андропо[illegible] лэн хөөрэлдөөндэ хабаада[illegible]

Үдэшэниинь СССР-эй В[illegible] Соведэй делегаци оперо ба [illegible] Гүрэнэй театртэ орожо, «П[illegible] хари» гэжэ венгерскэ шэнэ ба[illegible] раһан байна.

Бирмын премьер-ми[illegible] У Ну Индидэ ер[illegible]

ДЕЛИ, ноябриин 15. (ТАС[illegible] орондоо бусажа ябаһан [illegible] премьер-министр У Ну мүнө[illegible] лидэ ерэбэ.

Аэродром дээрэ Индиин [illegible] министр ба гадаадын хэ[illegible] министр Неру, Индийскэ [illegible] хэрэгүүдэй министерствын [illegible] салгатай чиновнигууд, ([illegible] Индидэ байгаа посол М. [illegible] шиков, дипломатическа кор[illegible] шүүд, мүн Делидэхи Бирм[illegible] сольствын хүдэлмэрилэгшэ[illegible] угтаба.

Бирмын премье[illegible] министр У Ну [illegible] орондоо бусажа [illegible]

РАНГУН, ноябриин 16. [illegible] Советскэ правительствын [illegible] арюун һайн хүсэлэнтэйгөөр [illegible] скэ Союз аяншалан ошоһон [illegible] премьер-министр У Ну [illegible] Рангун бусажа ерэбэ. Пре[illegible] нистр У Нуе СССР-һээ [illegible] байгаа Онсо ба Бүрин эрхэ[illegible] А. Д. Шиборин үдэшэжэ е[illegible]

Мингаладон гэжэ [illegible] аэродром дээрэ премьер-ми[illegible] Бирманскэ правительствын [illegible] министерствонүүд болон зү[illegible] дай харюусалгатай хүдэл[illegible] шэд, Рангунда байгаа пос[illegible] нууд болон миссинүүдэй то[illegible] шонор, Бирманскэ болон [illegible] журналистнууд угтаба.

СССР-эй хэрэгүүдээр [illegible] байгаа саг зуурын этигэмжэ[illegible] Вавилов, советскэ посольс[illegible] дэлмэрилэгшэд премьер-ми[illegible] Нуе тэрэшэлэн угталсаа.

Эб найрамдалай тала ба[illegible] бирманскэ комитедэй гүй[illegible] делегаци Такин Кодо Хма[illegible] тэй аэродром дээрэ ерэжэ, [illegible] министрые угталсаһан ба[illegible]

Редактор Д. Л. ЛОБС[illegible]

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, заместителя редактора 32-74, отв. секретаря—27-37, партийной жизни, сельского хозяйства—47-59, пропаганды и переводов—35-14, культуры и быта, промышленности—34-05, местной —информации и писем—24-74, корректорская—32,67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н—00613. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. №[illegible]